

Institutionen för service management
och tjänstvetenskap

Examensarbete för kandidatexamen

Den komplexa hållbarheten

En studie om relationen mellan säsongsturism
och hållbar utveckling

Maja Brynteson
Amanda Nylander

Antal ord: 14999

Grupp-nr: 88

Handledare:
Elisabeth Högdahl

Examensarbete
VT 2020

Sammanfattning

Titel: Den komplexa hållbarheten - En studie om relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling

Universitet: Lunds universitet, Campus Helsingborg, Institutionen för Service Management och Tjänstvetenskap

Kurs: KSMK65, Service Management, Examensarbete för kandidatexamen, 15 hp, VT2020

Författare: Maja Brynteson & Amanda Nylander

Handledare: Elisabeth Högdahl

Nyckelord: Säsongsturism, säsongsproblematik, hållbar utveckling, social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet

Syfte: Syftet med studien är att utifrån turismens aktörers perspektiv undersöka relationen mellan säsongsturism och hållbarhet. Genom exemplet Sydöstra Skåne med Österlen (hädanefter benämnt som Österlen) illustreras komplexiteten i denna relation.

Frågeställningar: Hur förhåller sig och resonerar turismens aktörer kring säsongsturism? Vilka möjligheter och utmaningar till en hållbar utveckling ser aktörerna inom säsongsturismen?

Metod: Studien är kvalitativ och det empiriska materialet består av semistrukturerade intervjuer samt dokumentanalyser. Intervjuerna är utförda med aktörer som är verksamma inom besöksnäringen på den valda destinationen. Dokumentanalyserna är genomförda på tio stycken dokument som belyser säsongsturism och hållbarhet på destinationen.

Slutsatser: Vår slutsats är att problematikens relation är komplex; säsongsturismens effekter inverkar på en destinations förmåga till social och ekonomisk hållbarhet och kan motverka försök till en mer hållbar utveckling, vilket ytterligare förstärker säsongsturismens effekter; problematikens samband kan ses som en kretsgång. Destinationens utmaning är att skapa en balans där turismen sprids ut för att stärka den hållbara utvecklingen. Vidare framkommer flera aspekter av balans och dess mångsidiga betydelse. Vår slutsats är att de höga topparna är livsviktiga för verksamheternas ekonomiska hållbarhet, men de kan också sägas utgöra en flaskhals.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problembakgrund & problemformulering	1
1.2 Syfte och frågeställningar	3
2. Metod	4
2.1 Metodologi - val av metodansats	4
2.1.1 Val av studieobjekt	5
2.2 Semistrukturerade intervjuer	7
2.2.1 Genomförande av intervjuer	8
2.3 Dokumentanalys	9
2.4 Kommunikation och etiska principer	9
2.5 Tematisering	10
2.6 Litteraturinsamling	11
3. Teoretisk ram	13
3.1 Säsongsturism - en introduktion	13
3.1.1 Säsongsturismens effekter	14
3.1.2 Att hantera säsongsturism	16
3.2 Social och ekonomisk hållbarhet - en introduktion	17
3.2.1 Den hållbara utvecklingens utmaningar	18
4. Analys - där teorin möter empirin	21
4.1 Aspekter av säsongsturism	21
4.1.1 Diskussionen kring säsongproblematik	23
4.1.2 Förhållningssätt - att motverka problematiken	27
4.2 Säsongsturism och hållbar utveckling - går det?	30
4.2.1 Utmaningar för att skapa social hållbarhet	33
4.2.2 Säsongproblematikens effekter på ekonomisk hållbarhet	38
5. Diskussion	43
5.1 Presentation av slutsatser	43
5.2 Problematikens samband	45
5.3 Funderingar kring framtiden och vidare forskning	47
6. Källförteckning	48
Bilaga 1: Missivbrev till intervjupersoner	53
Bilaga 2: Intervjuguide	54

1. Inledning

1.1 Problembakgrund & problemformulering

“En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” (Förenta Nationerna, 2016). Begreppet hållbar utveckling definierades i det som kallas Brundtlandrapporten på uppdrag av FN år 1987, och utgår ifrån tre dimensioner; social, ekonomisk samt ekologisk hållbarhet (ibid.).

Hållbar utveckling går att applicera på samtliga samhällsnivåer; länder, destinationer, verksamheter och dylikt - och deras sätt att arbeta (Katunian, 2019, s. 406). Vidare kan begreppet användas för att leda en eftersträvansvärd samhällsutveckling, där de tre dimensionerna balanseras (ibid.). Hållbar utveckling är något varje aktör behöver förhålla sig till, på olika sätt. För turistdestinationer uppkommer särskilda utmaningar kopplade till hållbar utveckling; turismen skapar arbetstillfällen och förutsättningar för utveckling - verksamheterna blomstrar, destinationens utbud blir rikare, samhället rustas upp (Guaita Martínez, Martín Martín, Salinas Fernández & Mogorrón-Guerrero, 2019, s. 165-166). Samtidigt har turismen en baksida, där exploatering av plats och människor äventyrar destinationens sociala och ekonomiska hållbarhet (Martín Martín, Salinas Fernandez, Rodríguez Martín & Ostos Rey, 2020, s. 50).

Enligt Cisneros-Martínez, McCabe och Fernández-Morales (2018, s. 86) anses säsongsturism vara en av de främsta motverkande faktorerna till hållbar utveckling inom turismen. Säsongsturism kännetecknas av en obalans i turistflöden, där flödena koncentreras till relativt specifika och korta perioder av året (ibid.), vilket kan medföra att de konsumtionsbaserade aktiviteterna sker under en begränsad period (Martin Martín, Jimenez Aguilera, & Molina Moreno, 2014, s. 124). I och med detta kan säsongsturism innebära ett flertal utmaningar samt möjligheter för en destination, såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga - säsongsturism påverkar alltså en destinations hållbarhet (Guaita Martínez et al., 2019). Vidare menar Pham, Driml och Walters (2018, s. 445) att säsongsbaserad turism är något många destinationer upplever; säsonger är ett utmärkande särdrag inom sektorn för turism och värdskap.

De flesta destinationer upplever liknande risker till följd av säsongsturism; obalansen i turistflöden medför belastningar på infrastruktur, ökad press och stress för verksamheter och dess personal, begränsade perioder av inkomst för verksamheter, och svårigheter att motivera och behålla kompetent personal är några av dessa utmaningar. Turistflödet visar bristande jämvikt vilket kan innebära en så kallad säsongproblematik - höga toppar och dalar (Cannas, 2012, s. 41). Dilemmat ligger i den stora obalansen, för många kontra för få besökare, samt att de positiva effekterna sker under begränsade perioder. Turismens aktörer måste förhålla sig till dessa dilemman, där många åtgärder vidtas för att försöka förlänga säsongen och därmed sprida ut flödena och jämna ut obalansen (Connell, Page & Mayer, 2015, s. 285).

Hur en destination kan förhålla sig till denna komplexitet, det vill säga relationen mellan säsongsturism och hållbarhet, är en aktuell diskussion. Turister för med sig ekonomiskt kapital som kan vara gynnsamt för destinationen, men påverkar samtidigt en destinations förmåga till hållbar utveckling. När destinationen växer, växer också utbud, arbetstillfällen och nya upplevelser fram; samhället frodas (Guaita Martínez et al., 2019, s. 166). Men frågan är vilket slags samhälle det är som lämnas kvar efteråt och vad effekterna är när intensiteten är som starkast. Den rådande säsongsturismen kan inbegripa en säsongproblematik, som i sin tur kan påverka en destinations chanser till ekonomisk och social hållbarhet (Martín Martín et al., 2020, s. 50), och i förlängningen även destinationens attraktionskraft.

Relationen mellan säsongsturism och en destinations sociala och ekonomiska hållbarhet är alltså inte helt oproblematiserad och för med sig en rad frågor, effekter och beslut - inte minst för turismens aktörer. Besöksnäringen innefattar många olika aktörer, och säsongsturism påverkar dem på olika sätt, samtidigt som de är beroende av turismen. Tidigare forskning förefaller behandla ämnet utifrån andra utomstående aktörers perspektiv, inte de som sägs vara beroende av den. Vidare har tidigare forskning alltså inte nämnvärt belyst relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling sett utifrån turismens aktörers perspektiv. Vi frågar oss därför hur relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling uppfattas från denna synvinkel och hur

det resoneras kring denna relation. Vi ämnar att bidra till fältet genom att koppla säsongsproblematik med samhällsutveckling och hur dessa i sin tur kan påverka hållbarheten. Det är viktigt att undersöka denna komplexitet utifrån vårt valda perspektiv, eftersom den uttrycks extra tydligt inom besöksnäringen, samt för att kunna förstå hur en destination kan förhålla sig till säsongsturism samtidigt som utvecklingen sker på ett hållbart sätt. Vi har alltså sett ett glapp i forskningen - ett område där vi med denna studie syftar till att utveckla kunskapen kring hur samhällen eller regioner kan maximera samt sprida de positiva delarna och minimera de negativa delarna av säsongsturism.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att utifrån turismens aktörers perspektiv undersöka relationen mellan säsongsturism och hållbarhet. Genom exemplet Sydöstra Skåne med Österlen (hädanefter benämnt som Österlen) illustreras komplexiteten i denna relation.

- Hur förhåller sig och resonerar turismens aktörer kring säsongsturism?
- Vilka möjligheter och utmaningar till en hållbar utveckling ser aktörerna inom säsongsturismen?

2. Metod

Följande avsnitt introducerar vilken slags metodologisk ansats och vetenskapssyn som ligger till grund för uppsatsen. Därefter presenteras vilka slags metoder som använts för insamlingen av det empiriska materialet.

2.1 Metodologi - val av metodansats

Studien syftar till att skapa en djupare förståelse angående relationen mellan säsongsturism och hållbarhet. Vidare fokuserar studien på hur turismens aktörer upplever och resonerar kring dessa ämnen; vi ämnar att undersöka samtalen utifrån deras perspektiv - uppfatta världen med deras ögon. Därför valde vi att utföra en kvalitativ studie som kan sägas syfta till just detta - att undersöka och skapa förståelse för människors tankegångar, resonemang och dess innebörder (Trost, 2010, s. 32). Bryman (2018, s. 477) menar att kvalitativa studier är fördelaktiga att använda sig av när syftet är att skapa djupare förståelse för ett ämne eller fenomen.

Studien utgår från ett hermeneutisk synsätt, det vill säga ett tolkningsperspektiv. Bryman (2018, s. 52) menar att detta är en syn som grundar sig i förståelse och tolkning, där fokus är på att tolka, förklara och förstå människor och deras beteenden. Hermeneutiken tar hänsyn till sammanhanget det empiriska materialet har sitt ursprung i, och forskaren fokuserar i huvudsak på att urskilja, studera och förstå meningen utifrån upphovsmannens perspektiv (ibid.). Därför ansåg vi att en hermeneutisk ansats var lämplig, då vårt syfte var att skapa förståelse utifrån turismens aktörers perspektiv.

Då vi genom studien ämnade att undersöka människors syn på verkligheten, och skapa förståelse genom det empiriska materialet och den sociala verkligheten, applicerades en konstruktionistisk ontologi. Vi antog ett konstruktivistiskt perspektiv eftersom studiens vikt ligger på en *uppfattning* av den sociala realiteten. Enligt Bryman (2018, s. 58-59) innebär konstruktionism att den sociala verkligheten endast kan tydas utifrån sociala konstruktioner. Människors

uppfattningar ses som socialt skapade och sociala företeelser och deras mening skapas i sociala samspel, som hela tiden är föränderligt (ibid.).

2.1.1 Val av studieobjekt

Destinationen Österlen valdes ut till uppsatsens exempel; Österlen är ett viktigt och populärt resmål, samtidigt som det är en destination som påverkas starkt av säsongsturism. Vidare valdes personer, verksamheter och organisationer med kännedom kring uppsatsens ämne, och därmed möjlighet att bidra till svaren på våra frågeställningar, ut och kontaktades för intervjutillfälle. Samtidigt valdes dokument ut för att analysera och skildra destinationens, som utgör uppsatsens exempel, realitet. I denna studie har vi därmed använt oss av ett strategiskt urval; ett strategiskt urval innebär enligt Alvehus (2013, s. 67) att urvalet har skett med syfte att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar. Urvalet av intervjupersoner och dokument har alltså skett strategiskt för att kunna samla in empiri (ibid.). Enligt Bryman (2018, s. 496) kallas detta också för målstyrt urval och är ett så kallat icke-sannolikhetsurval. Syftet med urvalet är att välja undersökningsobjekt relevanta för uppsatsens ändamål (ibid.).

Urvalsprocessen påverkades till viss del av det rådande läget i samhället (Covid-19) eftersom det skapat en ansträngd situation inom besöksnäringen, som är den bransch uppsatsen behandlar. Detta medförde svårigheter i vår urvalsprocess gällande intervjupersoner, då en stor del av de potentiella respondenter vi kontaktade antingen inte svarade eller uppgav att de inte hade möjlighet att medverka på grund av situationen. Därför behövde vi tänka om kring studiens tillvägagångssätt och framförallt kring sättet det empiriska materialet skulle analyseras på. Fokus flyttades från att undersöka själva görandet, till att istället studera hur samtalen kring fenomenet utspelar sig, vilka slags diskussioner som uppstår kring det och hur problemet beskrivs. Genomförda dokumentanalyser har kunnat komplettera urvalet då de utgör en del av samtalet i diskussionen kring det valda ämnet och därmed tillät en större förståelse för det studerade området. Därmed kan det urval studien i slutändan grundar sig på sägas uppfylla riktlinjerna för det strategiska urvalet.

Elva elektroniska dokument ligger till grund för dokumentanalyserna; sju stycken dagstidningsartiklar som belyser destinationens utbud av verksamheter samt uppfattningar kring säsongsturism och hållbarhet på destinationen; två rapporter från myndigheter och organisationer som beskriver offentliga aktörers strategier kring hållbar utveckling av destinationen; samt en hemsida som skildrar en organisations förhållningssätt kring samarbeten inom destinationen, som fungerar som en länk mellan olika aktörer.

Nedan följer en kort presentation av de aktörer som valts ut som medverkande respondenter i denna empiriska undersökning;

Maria Råberg - Turismkoordinator i Simrishamns Kommun. Arbetar med destinationsutveckling för hela sydöstra Skåne, huvudsakligen som en kontakt med näringen.

Oscar Mårtensson - Delägare i En Gaffel Kort. Driver restaurangen, hotellet och konferensanläggningarna i Simrishamn på Österlen.

Marie Holmström - Turistchef och verksamhetsansvarig i Ystads kommun. Ansvarar och arbetar främst med turistverksamheterna Ystad Studios Visitor Center samt Film i Ystad.

Emilia Kaufmann Asp och Ola Nilsson - Krögare på Skillinge Hamnkrog. Äger och driver fisk-och skaldjursrestaurangen i orten Skillinge på Österlen.

Fredrik Albihn - Ansvarig konceptutveckling på Tourism in Skåne. Huvudsakligen involverad i strategiskt hållbarhetsarbete samt som konceptansvarig.

Destinationsutvecklingen av Sydöstra Skåne med Österlen drivs i ett samarbete mellan kommunerna i Ystad och Simrishamn (samt Tomelilla och Sjöbo) tillsammans med Skånes DMO (destination management organisation) Tourism in Skåne. Dessa aktörer benämns här efter som "organisationer", medan restaurangerna och andra aktörer som direkt är verksamma på destinationen benämns som "verksamheter".

2.2 Semistrukturerade intervjuer

Insamlingen av empiri skedde huvudsakligen genom semistrukturerade intervjuer. Denna typ av intervju ansåg vi gav oss en grund för att uppfylla studiens syfte med att skapa en ökad förståelse gällande hur turismens aktörer förhåller sig till och resonerar kring det valda ämnet; de utfördes för att skildra hur turismens aktörer resonerade och förhöll sig till säsongsturism och hållbarhet

De semistrukturerade intervjuerna utfördes i studien för att få djupa och innehållsrika svar och för att få en inblick i intervjupersonernas tankesätt, erfarenheter och åsikter. Intervjuerna kan anses semistrukturerade då den på förhand formulerade intervjuguiden strukturerade intervjuerna med de specifika teman vi ville beröra under intervjuens gång, samtidigt som intervjupersonerna fick utrymme att svara fritt på frågorna. Intervjun i sig är alltså högst strukturerad, medan frågorna är öppna och mindre strukturerade (Trost, 2010, s. 42). Dessa aspekter uttrycks som kännetecknande för en semistrukturerad intervju (Bryman, 2018, s. 563; Alvehus, 2013, s. 83).

Inför intervjuerna skapades en intervjuguide (se bilaga 2). Detta för att skapa ordning och struktur i samtalet samt för att kunna möjliggöra insamling av empiri som genom analys kunde hjälpa oss att besvara vårt syfte och frågeställningar, något som Bryman (2018, s. 565) menar är två fördelar med en intervjuguide. Samtidigt förhöll vi oss flexibla och medvetna om att vi inte skulle vara alltför styrda av intervjuguiden och istället vara reaktiva och fokuserade på vad intervjupersonen sade, vilket Alvehus (2013, s. 83) påpekar är viktigt under en intervju. Efter att vi testat intervjuguiden under den första intervjun insåg vi att vissa frågor behövdes formuleras om för att förtydliga för intervjupersonerna. Vi gjorde därför frågorna ännu mer öppna samt såg till att undvika fackspråk och termer som inte är allmänt kända, eftersom detta ibland skapade förvirring under den första intervjun. Denna ändring underlättade för efterföljande intervjuer och ledde till mer uttömmande svar. Intervjuguidens slutgiltiga teman var säsongsturism, turismens effekter samt social och ekonomisk hållbarhet.

2.2.1 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna som var fem stycken till antalet genomfördes under ett tidsspänn mellan 20 april och 8 maj. På grund av det rådande läget i samhället (Covid-19) gav vi samtliga intervjupersoner förslaget att intervjun kunde hållas antingen digitalt eller personligen, och lät intervjupersonerna välja vilket av alternativen de föredrog. Trost (2010, s. 65) menar på att det är viktigt att den intervjuade känner sig trygg i miljön där intervjun sker, och bör få bestämma på vilken plats intervjun ska ske. Samtliga intervjupersoner valde att medverka i intervjun digitalt, och därför genomfördes alla intervjuer via videokonferensverktyget Skype.

Fördelar med intervjuer på distans är att de är mer flexibla än personliga intervjuer, vilket erbjuder en stor bekvämlighet för intervjupersonen och även för oss som författare, en poäng som även Bryman (2018, s. 593) belyser. Dock upplevde vi i vissa fall att det förmodligen hade varit lättare att skapa en bra relation till intervjupersonerna samt en naturlig och avslappnad stämning vid ett personligt möte, något som Bryman också menar på (ibid.). En annan faktor som kan påverka intervjuns kvalitet är när det uppstår tekniska problem såsom buffer eller att samtalet bryts på grund av dålig anslutning (ibid.). Detta hände oss vid två av intervjuerna och utgjorde ett störningsmoment som ledde till att båda parter blev avbrutna och kom av sig något.

I början av varje intervju bad vi om samtycke att spela in samtalet för att sedan kunna transkribera materialet, vilket godkändes av alla intervjupersoner. Detta underlättade vårt arbete med att tematisera och analysera den insamlade empirin. Bryman (2018, s. 577) skriver att inspelning och transkribering kan anses fördelaktigt vid intervjuer då det underlättar för forskarna, möjliggör en noggrann analys samt skapar trovärdighet för studien. Vi lade mycket tid på transkriberingen av intervjuerna och såg till att samtalet återgavs så precist som möjligt. Alvehus (2013, s. 85) menar att transkriptionen kan anses vara det första steget i analysen då det utgör ett tolkningsmoment och därmed är det betydelsefullt att transkriptionen sker på ett korrekt sätt.

2.3 Dokumentanalys

Eftersom vår studie ämnade att ha sin utgångspunkt i turismaktörernas perspektiv valde vi att genomföra ett antal dokumentanalyser på relevanta organisationers hemsidor samt tidningsartiklar. Syftet med dessa analyser var att skapa en förståelse för vilken slags information som fanns tillgänglig samt att vidare undersöka hur olika aktörer förhåller sig till och samtalar om säsongsturism. Dagstidningar, tidskrifter och hemsidor kan sägas uttrycka en hel del om det samhälle eller sammanhang de har uppstått i (Hammersley & Atkinson, 1995, s. 173). Dokumenten utgör därmed en del av sammanhanget kring det studerade ämnet och kan sägas fungera kompletterande till de utförda intervjuerna genom att bidra till en ökad förståelse kring det studerade fenomenet; dokumentanalyserna användes till att förstå hur säsongsturism kan ta sig i uttryck, samt för att skildra kopplingen till hållbarhet på den valda destinationen

Dokumenterna analyserades i studien genom tematisk analys som inbegrep ett letande i materialet efter underliggande teman. Denna metod menar Bryman (2018, s. 677) är fördelaktig när det handlar om kvalitativ analys av dokument. Liknande kategorier och koder som uppstod vid analysarbetet av transkriberingarna hittades i de valda dokumenten. Därför blev det enkelt att även färgkoda dokumentanalyserna utefter våra teman. Genom att i dokumentanalyserna utgå från den tematiska analysens teman kunde vi på ett tydligare sätt spåra hur tankar, stoff och "sanningar" återkom i olika sammanhang.

2.4 Kommunikation och etiska principer

Då insamlingen av empiri mestadels bestod av djupintervjuer samt ett antal dokumentanalyser har förhåll vi oss ständigt till forskningsetiska principer, detta för att kunna känna oss trygga med att studien gick rätt till och för att skydda deltagarna. De etiska principerna består av informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet (Bryman, 2018, s. 170-171).

Informationskravet innebär att forskaren ska upplysa deltagarna om studien i frågas syfte, att de har rätt att vara anonyma, att studien är frivillig samt vad som kommer att ske (ibid.). Detta uppfylldes genom att vi informerade intervjupersonerna innan och under mötets gång. Samtliga intervjupersoner godkände användandet av deras uppgifter i studien, och anonymiserades därmed inte. Under studiens gång var vi tydliga med att de närhelst de ville kunde avbryta sin medverkan eller avböja att svara på frågor de inte kände för. Detta uppfyller *samtyckeskravet*, som innebär att deltagarna har rättighet att bestämma över sin egna medverkan (ibid.). Genom att vi var noga med att inspelningarna och transkriberingarna av intervjuerna endast hanterades och var tillgängliga för oss som författare uppfyllde vi *konfidentialitetskravet* som innebär att uppgifter om deltagarna ska hanteras med konfidentialitet och inte kunna ses eller nås av obehöriga (ibid.). Slutligen innebär *nyttjandekravet* att det insamlade materialet och uppgifterna från deltagarna endast får användas för studiens ändamål (ibid.) - samtliga deltagare informerades om hur det insamlade materialet skulle användas.

Som intervjuare är det vi som ansvarar för att studien går till på ett korrekt sätt och att de etiska principerna följs. Det är av vikt att det förtroende intervjupersonerna gav oss inte missbrukas och att vi tar hand om, förvarar, analyserar och använder det insamlade materialet korrekt. Enligt Fejes och Thornberg (2019) är forskningsetik ett kvalitetskriterium för kvalitativ forskning och kan fungera som vägledning för forskarna under studiens gång.

2.5 Tematisering

Analysarbetet påbörjades redan vid utformningen av intervjuguiden, detta genom tematisering vid skapandet av de teman som intervjuguidens frågor utgick ifrån, något Rennstam och Wästerfors (2015, s. 29) menar kan utgöra en studies startskott till analysarbete. De transkriberade intervjuerna lästes igenom enskilt för att se materialet ur olika perspektiv och möjliggjorde därmed en mer nyanserad analys. Vidare ansåg vi det fördelaktigt att följa en specifik strategi vid analysarbetet och valde därför att använda oss av en tematisk analysmetod. Bryman (2018, s. 702-705) menar att den tematiska analysmetoden är gynnsam vid studier med återkommande material och går ut på sökande efter teman. Materialet kodas utifrån olika teman

baserat på innehållet och utgår ifrån exempelvis repetitioner, skiljaktigheter, samband samt språkliga kopplingar (ibid.).

Transkriptionerna hanterades i ett gemensamt digitalt dokument som båda författarna hade tillgång till att läsa och redigera på ett enkelt och effektivt sätt. Detta för att förenkla vår process där vi ville färgkoda samt göra noteringar - vår tematisering. Vi påbörjade en så kallad sortering av materialet, som Rennstam och Wästerfors (2015, s. 67-68) menar utförs för att skapa en ordning i materialet och för att få en materialkänedom. Vi började alltså “umgås med materialet” för att skapa en överblick och hitta relevanta återkommande teman. För oss var det en utmaning att sortera ut materialet då våra teman från början var väldigt överlappande, vilket gjorde denna process tidskrävande.

Materialet reducerades sedan genom färgkodning för att på så sätt göra det mer lätthanterligt och särskilja vad som var relevant för oss. Reducering innebär att välja bort, zooma in och komprimera materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 103). Detta skedde med försiktighet för att inte missa viktiga aspekter eller dolda infallsvinklar. Vi reducerade genom tematisk analys och gick vidare med analysarbetet genom att sammankoppla teori och empiri och illustrera teman i intervjupersonernas svar. Genom teoretisering, vilket innebär att sammankoppla empiri och teori med varandra för att på så sätt skapa en trovärdighet för materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 138), argumenterade vi slutligen för vår studie.

2.6 Litteraturinsamling

Litteraturinsamlingen påbörjades genom breda sökningar på LubSearch angående *säsongsturism*, då detta ämne i förväg intresserade oss samt var ett tänkbart ämne för arbetet. Sökningen visade sig vara alltför bred då mängden skrivna artiklar var stor och hade många olika infallsvinklar. Efterhand fann vi att hållbarhet var en intressant teoretisk aspekt som gjorde vårt ämne snävare. Eftersom vi ville begränsa vår studie har vi läst litteraturen kritiskt, sållat ut samt fokuserat på det smalare ämnet hållbar säsongsturism. För att skapa en riktning och fokus i vår insamling av litteratur använde vi oss av nyckel-sökord med kombinationer som ansågs relevanta för studien,

Den komplexa hållbarheten

En studie om relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling

exempelvis *seasonality*, *tourism seasonality*, *tourism effects* samt *sustainability*. Vidare använde vi oss av ett flertal olika forskare inom fälten för att få en bredare, eventuellt mer nyanserad bild av ämnena och belysa från olika perspektiv. Källor utöver vetenskapliga artiklar bestod till främsta del av tidningsartiklar och hemsidor och användes för att förstå situationen på destinationen Österlen, vårt valda exempel för studien. Dessa sökord var exempelvis: *Österlen turism*, *säsongsturism Österlen*, *restauranger Österlen* samt *sommarturism*.

3. Teoretisk ram

Detta kapitel redogör för den valda teoretiska referensramen där vi utgår från två olika teoretiska ingångar. Två huvudsakliga begrepp har valts ut för att utgöra grunden för uppsatsen samt ge riktning i insamling av empiri och analys. Inledningsvis presenteras säsongsturism för att ge läsaren en överblick om begreppet samt dess problematik. Därefter presenteras social och ekonomisk hållbarhet. Dessa kommer i analysen att kopplas ihop för att skapa förståelse för relationen mellan dem.

3.1 Säsongsturism - en introduktion

Det finns en avsevärd mängd tidigare forskning kring säsongsturism, där Martín Martín et al. (2020, s. 49) definierar det som säsongsvariationer på destinationer som karakteriseras av återkommande rörelser i en tidsserie under en viss tid på året. Vidare definieras begreppet som de systematiska men inte nödvändigtvis regelbundna rörelser under året som orsakas av ett antal olika faktorer; exempelvis förändringar i väder, kalender, tidpunkt för beslutsfattande, och direkt eller indirekt genom beslut gällande produktion och konsumtion som fattas av aktörer inom ekonomin. Dessa beslut påverkas av de tillgångar, förväntningar och preferenser som finns hos aktörerna samt vilka produktionstekniker som finns tillgängliga i ekonomin (ibid.). Tidigare forskning beskriver även säsongsturism som den tillfälliga obalans i fenomenet turism som kommer till uttryck i form av förändringar i exempelvis antal besökare, besökares utgifter, belastning på transportmedel, anställningar samt inträde till attraktioner (Cannas, 2012, s. 41). Denna definition tar sin utgångspunkt i efterfrågan hos turister, men säsongsturism kan också definieras utifrån utbudet, där den tillfälliga obalansen istället förekommer till följd av att marknadsföring av produkter för turister är koncentrerad till en eller flera perioder (Martín Martín et al., 2020, s. 49).

Vidare beskriver tidigare forskning fenomenet som ett problem för turismsektorn då det innebär en ojämn efterfrågan och en relativt fast tillgång av kapacitet och resurser (Connell et al., 2015, s. 283). Vidare menar författarna att den tidsmässiga variationen av besökare skapar en årlig

konjunkturcykel, som består av att hantera, bekämpa eller kapitulera till säsongsbetonade förändringar i efterfrågan. Där äger de flesta aktiviteter generellt sett rum i högsäsong, med minskade aktivitetsnivåer precis före och efter denna säsong. Under lågsäsong finns minimal efterfrågan, om någon alls, och säsongen kännetecknas som en period med låg besöksaktivitet samt en minskad efterfrågan på attraktioner (Connell et al., 2015, s. 286). Även Martín Martín et al. (2020, s. 46) belyser den ojämna fördelningen av turistaktivitet på en viss destination som genererar en växling mellan överfulla perioder och andra under vilka de tillgängliga resurserna är underutnyttjade, en poäng som även Pham et al. (2018, s. 446) lyfter.

Detta avsnitt har gett en introduktion till begreppet säsongsturism och utgör därmed en grund för kommande avsnitt; syftet med avsnittet är att bidra med en huvudsaklig förståelse för begreppet för att i följande avsnitt vidareutveckla vilka effekter företeelsen kan medföra samt hur dessa kan bemötas.

3.1.1 Säsongsturismens effekter

Ett generellt erkänt antagande är att turism kan skapa ett ekonomisk uppsving för en destination i form av skapande av arbetstillfällen samt att turisterna spenderar pengar på destinationen och de lokala verksamheterna (Barrera-Fernández, García Bujalance & Scalici, 2019; Mínguez, Piñeira & Fernández-Tabales, 2019; Kim, Kim & Woo, 2020; Russo Krauss, 2019). Barrera-Fernández et al. (2019, s. 95) menar att den enskilt viktigaste positiva effekten som turism bidrar med kan anses vara nya anställningsmöjligheter och är för vissa destinationer ibland den enda källan till lokal ekonomisk utveckling. Vidare skriver författarna att en rådande trend är att stater har valt att främja turismen som ett sätt att möta ekonomisk nedgång och stärka konkurrenskraften i samband med globalisering (ibid.).

Säsongsturism för med sig ett antal effekter vilka klassificeras i kategorierna ekonomiska effekter, effekter på arbetsmarknaden, sociokulturella effekter samt miljömässiga effekter (Martín Martín et al., 2020, s. 50). Författarna menar att säsongsturismens variation i efterfrågan generellt sett anses som en av de största utmaningarna inom turistbranschen, då dess inverkan på ekonomin, samhället och arbetsmarknaden kan äventyra en hållbar utveckling av turismen. Detta

kan i sig äventyra den ekonomiska utvecklingen och påverka människors inställning till turism (Martín Martín et al., 2020, s. 46). Säsongsturism hindrar kontinuitet i kommersiella och ekonomiska verksamheter under hela året vilket innebär risker för de många ekonomiska aktiviteter som är starkt beroende av turism (Martín Martín et al., 2020, s. 46). Ur ett ekonomiskt perspektiv innebär instabiliteten i den årliga aktiviteten potentiell förlust av lönsamhet samt en ineffektiv användning av infrastruktur och resurser (Martín Martín et al., 2014, s. 125).

Säsongsturismens variationer leder också till att servicekvaliteten blir påverkad i perioder av högsäsong (Martín Martín et al., 2020, s. 50). Connell et al. (2015, s. 286) menar att högsäsong kan vara svårt att hantera med tanke på den ökade potentiella risken för konflikter till följd av för många besökare, en upplevd minskning i servicekvalitet och besökares komfort samt stressiga arbetsförhållanden för personal. Samtidigt behöver många företag stänga under lågsäsong till följd av att de inte kan täcka fasta kostnader under dessa perioder (Martín Martín et al., 2014, s. 126); något som i kombination kan leda till en negativ bild av destinationen (Martín Martín et al., 2020, s. 50).

Vidare innebär säsongsturism inte bara allvarliga effekter på turistbranschen utan även på hela den socioekonomiska strukturen för destinationen, som drabbas av instabiliteten skapad av plötsliga förändringar i beläggningen av destinationens turistanläggningar (Martín Martín et al., 2014, s. 125). Det lokala samhället blir också lidande på grund av instabiliteten, då familjer måste kompensera för den minskade inkomsten under lågsäsong genom att spara under perioder av högsäsong (Martín Martín et al., 2020, s. 50). Russo Krauss (2019, s. 1525) menar att en hög koncentration av turister i små områden och under specifika perioder av året skapar trängsel på destinationen under högsäsongen men att det sedan ekar tomt när turisterna lämnar. Även om turismsektorn skapar arbeten kan turism vara väldigt säsongsbaserad för destinationer och vissa verksamheter måste överleva under lågsäsongen på vad de tjänade ihop under högsäsongen. En konsekvens av perioder av starka turistflöden kan också vara att destinationerna i hög grad anpassas för turisterna, inte lokalbefolkningen, vilket gör att butiker och restauranger stängs ner under lågsäsongen. Barrera-Fernández et al. (2019, s. 102) belyser på liknande sätt att turism kan

vara mycket säsongsb beroende, där högsäsongen medför att besökare flockar till destinationer. Turisterna koncentreras på ett begränsat område under en begränsad period vilket medför påfrestningar på infrastruktur, tjänster och anläggningar (ibid.).

Tidigare forskning belyser dock att säsongsturism inte alltid behöver betraktas som ett negativt fenomen på alla destinationer utan den kan även innebära fördelar. Vissa destinationer använder lågsäsongen som en paus för att samla kraft efter en stressig högsäsong (Pham et al., 2018, s. 446). Lågsäsongen innebär för dessa destinationer att turismresurser och värdskap ("host community") får vila och kan återhämta sig, vilket möjliggör ett förnyande innan nästa säsong börjar (Baum & Hagen, 1999, s. 301). Därmed är inte nedstängningen över lågsäsong problematisk för de verksamheter som söker driftstopp för att kunna göra återinvesteringar och genomföra underhåll, eller för att göra effektivitetsbesparingar. För vissa tillåter snarare lågsäsongens stängning planering för kommande säsong, kompetensutveckling och utbildning samt utveckling av marknadsföringsprogram och webbinnehåll (Connell et al., 2015, s. 286).

3.1.2 Att hantera säsongsturism

För att hantera säsongsturismen kan destinationers verksamheter och beslutsfattare använda sig av verktyg för att förlänga högsäsongen, exempelvis genom att utforska möjligheterna för utveckling av perioden mellan hög- och lågsäsong. Exempelvis kan destinationer lägga till en vår- och vintersäsong, för att utveckla en attraktionskraft som lockar turister året runt (Connell et al., 2015, s. 285). Detta kan ske med initiativ som att differentiera sig med produkter eller på marknader genom att exempelvis erbjuda paketerbjudanden under lågsäsong (Baum & Hagen, 1999, s. 304). Dock är säsonger inte ett enkelt koncept som lätt kan hanteras med breda politiska mål i nationella strategier, utan är individuellt för varje geografisk region (Connell et al., 2015, s. 295).

Det som framförallt krävs på samhälls- och statlig nivå är samordning och erkännande av det ansvar som krävs av alla aktörer och operatörer inom offentlig samt privat sektor som arbetar tillsammans för att övervinna vissa av effekterna av säsongsturismen. Destinationer kan utnyttja de befintliga resurserna på ett mer effektivt sätt för att ge ett större temporärt och kvalitativt djup

till deras besöksnäring (Baum & Hagen, 1999, s. 311). Turistverksamheter som köper idén om kollektivt ansvar och går ihop för att upprätthålla turismresurser för drift året runt kan undvika brist på erbjudande för de turister som besöker destinationen under lågsäsong, och därmed också minska känslan av en försummad destination under lågsäsong (Connell et al., 2015, s. 296).

Ovanstående två avsnitt har utvecklat teorierna kring begreppet säsongsturism. Detta för att ge en djupare förståelse för problematiken kring fenomenet och för utgöra ett underlag inför analysen, där begreppet kopplas till det empiriska materialet för att undersöka hur det tar sig uttryck i verkligheten.

3.2 Social och ekonomisk hållbarhet - en introduktion

Hållbarhet är ett brett begrepp men tidigare forskning är enig om att det inkluderar de tre huvudsakliga grundpelarna; ekologisk, ekonomisk samt social hållbarhet (Kauppila, Saarinen & Leinonen, 2009, s. 425; Guaita Martínez et al., 2019, s. 165). Kauppila et al., (2009, s. 426) menar att ekonomisk hållbarhet innebär en ekonomisk effektiv utveckling där resurser används på ett sådant sätt att de även bevaras för de kommande generationerna. Författarna belyser vikten av att turistintäkterna bör stanna inom destinationen och den regionala ekonomin så mycket som möjligt för att den lokala befolkningen ska få förmåner från turismen (ibid.). Enligt Guaita Martínez et al. (2019, s. 166) kan ekonomisk hållbarhet vara svår att uppnå för vissa destinationer med tydliga skillnader mellan hög- och lågsäsonger. Många ekonomiska aktiviteter och verksamheter är mycket beroende av turism och säsongsturism kan innebära att det inte finns något kontinuitet av intäkter under hela året (ibid.).

Social hållbarhet sägs vara svårdefinierat då det är ett brett begrepp som innefattar mycket. I breda termer sägs social hållbarhet handla om människan och dess behov, exempelvis välbefinnande och utveckling (Katunian, 2019, s. 405). Jover och Díaz-Parra (2020, s. 3) argumenterar att den sociala hållbarheten kan hotas till följd av den snabba ökningen av turismen, sett ur lokalbefolkningens perspektiv - lokalbefolkningen trängs ut och deras behov negligeras till förmån för turismen. Vidare tar författarna upp turismens negativa effekter som en utmaning för

social hållbarhet där den lokala livsstilen och vardagen för lokalbefolkningen störs på grund av den högre koncentrationen av turister där överbelastning och privatisering av offentliga utrymmen samt kommersialisering är några av utmaningarna (ibid.).

Social hållbarhet innefattar även organisationer och dess personal. När man kopplar samman hållbarhet med personalfrågor, framställs aspekter såsom arbetsvillkor, balans mellan arbetsliv och privatliv, företag och samhälle, arbetsinstabilitet, karriärmöjligheter, chanser till personlig utveckling samt arbetsförhållanden såsom stress. Kopplingarna mellan hållbarhet och personalfrågor sägs alltså vara av varierande slag (Katunian, 2019, s. 407). Tidigare forskning belyser också vikten av att behålla och utveckla befintlig personal, för att optimera deras färdigheter och kompetenser och därmed skapa konkurrensfördelar. Att utveckla och investera i personal sägs också gynna och stabilisera samhället både ekonomiskt och socialt (ibid.).

Detta avsnitt har gett en grundläggande introduktion kring begreppet hållbarhet, med fokus på de två dimensionerna social och ekonomisk hållbarhet. Detta då det endast är dessa aspekter av begreppet som anses vara relevanta för undersökningen. Introduktionens avsikt är att ge en förståelse för begreppet för att vidare kunna utveckla teorier kring begreppets tillhörande prövningar.

3.2.1 Den hållbara utvecklingens utmaningar

Turismens påverkan beror i hög grad på två faktorer: det totala antalet turistankomster samt säsongsturism. En faktor som påverkar en destinations hållbarhet är alltså när det kommer för många turister på samma gång, under vissa delar på året (Cannas, 2012, s. 41). Säsongsturism anses vara en av de största utmaningarna för en destinations ekonomiska hållbarhet, då det innebär att verksamheterna inom destinationen i många fall måste tjäna in tillräckligt mycket för att kunna klara sig efter att högsäsongen är över (Martín Martín et al., 2020 s. 50). Vidare innebär lågsäsongen också en ökad grad av arbetslöshet då många verksamheter stänger ner för säsongen, vilket också kan påverka destinationens image (ibid.).

Säsongsturismens negativa påverkan poängterar även Cisneros-Martínez et al. (2018, s. 86) och tar upp arbetsinstabilitet och arbetslöshet som de mest betydande effekterna för en destinations sociala och ekonomiska hållbarhet. Turismsektorn kan sägas vara en dynamisk sektor, med stor känslighet till förändringar i efterfrågan, och där det huvudsakliga värdet ofta skapas av, eller genom, organisationers mänskliga resurser, dess personal (Katunian, 2019, s. 405-406). Samtidigt utmålas den sociala hållbarheten som bristande, då turismsektorn ofta brottas med problem såsom lågutbildad eller oerfaren personal, bristande investeringar i personalutveckling, hög rotation av anställda, bristande motivation (ibid.). Tidigare forskning menar att säsongsturism äventyrar stabilitet i sysselsättning, vilket motverkar investeringar i, och utveckling av, personal (Cisneros-Martínez et al., 2018, s. 86; Martin Martin et al., 2014, s. 126). Även Martín Martín et al. (2020, s. 54) belyser säsongsturismens potentiella påverkan på en destinations hållbarhet. Författarna menar att säsongsturism är relaterat till begreppet “*carrying-capacity*” det vill säga det maximala antalet människor som kan besöka en plats på samma gång utan att orsaka fysiska, ekonomiska, sociala eller ekologiska skador (ibid.).

Att turism är något som kan medföra ekonomiska fördelar och ett upplyft för en destination är allmänt erkänt, Guaita Martínez et al. (2019, s. 165-166) skriver att utvecklingen av turism kan ge positiva effekter gällande den sociala och ekonomiska hållbarheten i form av skapande av arbetstillfällen, förbättring av lokalbefolkningens livskvalitet, bevarande av kulturarvet samt utveckling av affärsnätverk. Turism kan alltså ses som en viktig sektor och källa till hållbar utveckling för destinationer, men detta förutsätter en viss nivå av stabilitet i sysselsättning och intäkter (ibid.). Destinationens förmåga att skapa denna stabilitet är dock starkt betingad av stabilitet i turistaktiviteter under hela året (ibid.). De negativa effekterna måste också alltid tas med i beaktande; överbelastning av offentliga utrymmen och anläggningar, störningar för lokalbefolkningen samt intensiv användning av resurser (ibid.).

Detta avsnitt har diskuterat vilka utmaningar som är kopplade till begreppet hållbarhet. Avsnittet syftar till att bidra med en fördjupad förståelse för begreppets komplexitet för att i analysen

Den komplexa hållbarheten

En studie om relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling

kunna applicera det på det empiriska materialet i koppling till övrig teoretisk referensram och därigenom vidare utreda studieobjektets verklighet.

4. Analys - där teorin möter empirin

Följande avsnitt är uppdelat i två rubriker, kopplade till studiens frågeställningar. Den första delen är fokuserad på samtalet kring säsongsturism, den andra delen inriktar sig mot frågor angående social och ekonomisk hållbarhet. Vidare framkommer i analysen nedan att det empiriska materialet visat ge en samstämmig bild kring de undersökta ämnena; något som medför att vissa liknande resonemang förekommer.

4.1 Aspekter av säsongsturism

“Det är just det här ju att allting lever upp på sommaren, att allting har öppet på sommaren. Permanenta boenden eller så finns det ju inte särskilt mycket av under resten av året. Att göra eller att åka och äta eller någonting sånt där, utan det är isåfall inne i Simrishamn eller i Ystad. Så det är väl en effekt, att det lever upp under en ganska kort period på året.” (Intervju med Skillinge Hamnkrog, 6/5-2020)

Ovanstående citat skildrar en del av samtalet som förs angående turismens effekter - destinationen sägs leva upp - för ett tag. Intervjumaterialet tyder på att destinationen är starkt beroende av turismen, av de intäkter som den medför och den ökade sysselsättningen i samhället, vilket är en poäng som tidigare forskning också belyser (Barrera-Fernández et al., 2019; Mínguez et al., 2019; Kim et al., 2020). Vårt empiriska material visar att många intervjupersoner och dokument återkommande resonerar kring turismens betydelse för samhället. Under två intervjuer uppkommer samtal om att lokalbefolkningen ibland uttrycker att turister är irriterande, att de stör sig på dem och känner att det kan bli för mycket under högbeläggningsperioden. Samtidigt resoneras det om att de flesta faktiskt är medvetna om turismens betydelse för samhället, att den har en betydande roll för utvecklingen och utbudet i samhället. Följande citat skildrar detta:

“Turism och besöksnäring är [...] kanske den viktigaste näringen på vår destination. Utan våra besökare [...] hade inte Sydöstra Skåne varit detsamma. Det är tack vare alla turister och besökare som vi kan ha utbudet av butiker, restauranger och caféer, en michelinkrog mitt på

Österlen [...] Det hade varit väldigt mycket "fattigare" för oss som bor här. [...] Ibland hör man på gågatan i Ystad "åh det är ju så himla mycket turister [...] och de tar mitt favoritbord på uteserveringen". Men om inte de (turister) hade varit där och spenderat så kanske inte den krogen funnits kvar, och då hade jag inte kunnat gå till något favoritbord överhuvudtaget. [...] Det är tack vare dem som vi faktiskt har det som vi har det." (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020)

Det går att utläsa att destinationen "lever upp", under begränsade perioder kopplade till säsonger, vilket är säsongsturismens huvudfråga. Samtalet som förs av samtliga intervjupersoner och som också uppkommer under dokumentanalyser är att samhället förändras, där uttrycket "högpulserande småstad" (Intervju med Simrishamns kommun, 20/4-2020) exemplifierar situationen. Maria från Simrishamns kommun resonerar att "...samhället rustar upp kan man säga, för säsongen". Det diskuteras att de åtgärder som tas, de renoveringar som utförs och de effekter som turisterna medför inte bara påverkar besöksnäringen, utan näringslivet generellt och samhället i stort. Snickare, elektriker, parkeringsvakter - jobb som generellt sett inte förknippas med besöksnäringen sägs också tjäna på turismen då det medför fler arbetsmöjligheter. Liknande diskussioner för Barrera-Fernández et al. (2019) och Guaita Martínez et al. (2019), som belyser vikten av att turismen inte enbart bör gynna turismens aktörer - mest fördelaktigt är det när det även förbättrar lokalbefolkningens livskvalitet och gynnar samhället i stort. Empirin skildrar resonemang att insatserna återspeglas i samhället, och de positiva effekterna sprids bortom enbart turismaktörernas omfång.

Dokumentanalyserna (Nyrén, Strand & El-Alawi, 2018, 29 mars; Ilite, 2016, 28 april; Sällström, 2017, 16 juni) påvisar att verksamheter kan ha öppet och att fler nischade verksamheter kan etableras inom destinationen genom att det finns ett så pass omfattande flöde av turister. Vidare resoneras det att detta även skapar ett bredare utbud för lokalbefolkningen, som kan dra förmån av turismen på andra sätt och få tillgång till verksamheterna och aktiviteterna som kanske främst är tänkta till besökare. Empirin skildrar alltså turismen som källa till utveckling, skapande av rikare utbud samt bidragande till ekonomiska fördelar. Tidigare forskning menar att de förhållanden som verksamheter på en turistdestination är beskaffade med

hänger samman med den lokala utvecklingen och turisternas benägenhet att spendera pengar (Mínguez et al., 2019; Kim et al., 2020; Russo Krauss, 2019). Trots återkommande diskussioner kring hur verksamheter förhåller sig till turismen och dess betydelse för deras överlevnad, finner vi i vårt empiriska material diskussioner som tyder på en medvetenhet kring att verksamheter, och samhället, kan bli för beroende av turismen och om det egentligen är hållbart - samtliga aktörer uppmärksammar säsongsproblematiken. Vidare antyds att när turismen är alltför säsongsbaserad medför den en obalanserad fördelning av turister, vilket istället motverkar kontinuitet och balans för verksamheter; empirin påvisar en önskan om bättre balans mellan säsongerna. Detta stärks genom tidigare forskning som belyser att säsongsturism motverkar en kontinuitet, ekonomiskt och socialt, för verksamheter som är beroende av turism (Martín Martín et al., 2020, s. 46). Turismen i sig anses alltså inte problematisk - det är i de stora skillnaderna i säsonger som problematiken finns. Det är komplexiteten som säsongsturism medför som återkommande uppkommer som en oroande faktor - att turismens positiva effekter enbart sker under begränsade perioder.

4.1.1 Diskussionen kring säsongsproblematik

“Så man försöker ju få hit folk under andra tider än sommaren också. För det tror jag att alla som har verksamheter här ser som ett problem. Att det bara är just så kompakt de två månaderna och sen är det inget liksom” (Intervju med Skillinge Hamnkrog, 6/5-2020).

Samtalet kring säsongsproblematik är något som uppkommer kontinuerligt under analysen av den insamlade empirin - ett tema som ständigt återkommer i intervjupersonernas svar och i dokumenten. Den insamlade empirin visar på vissa skillnader och likheter i sättet de olika turismaktörerna samtalar om säsongsturismen, där positionerna påverkar åsikterna. Framförallt syns skillnaderna mellan de aktörer som kan sägas leva *igenom* säsongsturismen i näringen och de aktörer som arbetar *kring* den i den offentliga sektorn. Det är synligt att organisationerna förhåller sig till verksamheternas sätt att arbeta, där det finns en gemensam förståelse för utmaningarna med säsongsturismen. Dock står organisationerna av uppenbara skäl utanför och betraktar problemet snarare än att de upplever det, vilket kan sägas påverka sättet på vilket de olika aktörerna talar om problemet - i organisationernas resonemang finns inte samma

desperation eller stress i att maximera inkomsten under högsäsong för att ha chans att överleva lågsäsongen.

“Det finns ett intresse att sprida ut och kapa topparna. Så kort svar, ja det finns en säsongskänslighet och en säsongspromblematik. Eller om man då säger, jag gillar inte över tourism men det handlar kanske om unbalanced tourism eller unmanaged tourism; att flödena inte sprids ut över tid eller över geografisk plats.” (Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020)

I ovan citat skildras organisationernas tankar kring säsongspromblematiken; flödet av turister kan sägas vara obalanserat och det begränsade utbudet till följd av att verksamheter stänger ner spekuleras medföra färre besökare. Detta kan förstås med hjälp av Connell et al. (2015, s. 286) resonemang; att säsongsturism kan innebära problem för turismsektorn till följd av obalansen, där en ojämn och uppdelad efterfrågan medför påverkan på utbudet. Författarna menar att verksamheter kan förhålla sig till den tidsmässiga variationen i besökare genom att antingen hantera, bekämpa eller kapitulera till den (ibid.). Liknande resonemang framkommer i det empiriska materialet, där frasen *“Ska man tälja guld på sommaren och stänga sen?”* (Nyrén, 2018, 15 december) kan sägas exemplifiera detta, och diskussionen som säsongspromblematiken inbegriper. Empirin skildrar samtal om att vissa verksamheter förhåller sig till detta genom att bara ha öppet under högbeläggningsperioden, andra är verksamma året runt. Promblematiken härrör till största del genom den ojämna spridningen av turistflöden på destinationen; *“alltför”* många under vissa intensiva perioder, till *“alltför”* få under resterande perioder.

Det vår empiri visar är att många, både organisationer och verksamheter, är medvetna och samtalar om de negativa effekterna av ojämna turistströmmar och obalans i efterfrågan. Som citaten i detta avsnitt illustrerar finns en önskan bland aktörerna att fördela turismen på ett mer jämnt sätt för att skapa en balans, där verksamheterna slipper bli överbelastade under högsäsong för att sedan stå i princip sysslolösa och tomma den övriga tiden av året. Säsongsuppdelningens motverkande av kontinuitet för verksamheter kan medföra ekonomiska och sociala risker för dem som är mycket beroende av turismen (Martín Martín et al., 2020, s. 46). Citatet nedan skildrar att denna teori stämmer överens med vad vi har hittat i studiens empiriska material, men

det skildrar också att de ekonomiska och sociala riskerna inbegriper stora delar av destinationen, inte bara dess verksamheter. Säsongsuppdelningen sägs motverka kontinuitet för hela kommunen - effekterna går alltså bortom enbart turismaktörernas omfattning, vilket gör säsongsturism till ett bredare problem än enbart för turismens aktörer.

“Jag tror faktiskt Simrishamn som stad hade nyttjats väldigt mycket bättre om det var utspridd turism. Det vill säga att om istället för att vi får 500% över juli månad, säg, sprid ut de under fem månader av lågsäsong istället. Det hade blivit en väldigt mycket mer behaglig kontinuitet i kommunen. För företagen och för näringslivet.” (Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

Relationen mellan turism och hållbar utveckling är således inte oproblematisk, och frågan är hur man bäst förhåller sig till den. Genom insamlingen av empiri tydliggörs att en stor del av näringslivet är beroende av turismen och de intäkter de tjänar under högbeläggningsperioden. Samtidigt förs det samtal om stressen, pressen och belastningen detta kan medföra på inte bara verksamheterna, utan stora delar av samhället. Empirin antyder det som Martín Martín et al. (2020, s. 50) påpekar; att säsongsturism kan medföra problematiska effekter för ekonomin, arbetsmarknaden och samhället. Dessa problematiska effekter, som också blir tydliga i samtalen med turismens aktörer, resoneras påverka en destinations hållbara utveckling. Samtalen belyser det som Guaita Martínez et al. (2019, s. 166) påpekar om turismens effekter; turism kan medföra ekonomiska fördelar och välstånd för destinationer, vilket i sin tur också medför att många destinationer och dess verksamheter är starkt beroende av turismen. Detta gäller inte bara för den undersökta destinationen men argumentet styrks genom vårt empiriska material. Turisterna för med sig resurser till destinationen vilket kan innebära ökade ekonomiska förutsättningar. Samtidigt uppmärksammas de påfrestningar turismen kan innebära för en destination. Även här resoneras det att en jämnare fördelning i turistflöden är att önska. Nedan påvisas hur ämnet resoneras kring i Tourism in Skåne:s färdplan.

“Vi strävar efter ett balanserat besöksflöde: Ett ökat resande ska inte belasta Skåne. Genom att fördela besökarna jämnare geografiskt och över året får vi en hållbar och smart destination. Hela Skåne lever – året runt.

Turismen är den tredje största exportnäringen i världen och skapar ekonomiska förutsättningar att leva ett bättre liv. Den ökar förståelsen mellan människor. Men den kan också belasta de platser som besöks. Vi måste helt enkelt se till att turismen inte är en del av problemet. Turismen ska vara en del av lösningen!” (Tourism in Skåne, u.å)

Vårt empiriska material skildrar att fördelar med säsongsturism inte är någon självklarhet. Det är bara när vi direkt frågar om positiva aspekter med säsongsturism som de tas upp, varav två av intervjupersonerna inte kommer på några jämfört med en mer balanserad uppdelning. Det positiva som framställs är andrummet som skapas av de perioder med färre turister. Verksamheterna har chans till återhämtning, upprustning, kanske ta semester och dylikt. Den extrema press som kan skapas under högbeläggningsperioden kan slita på samhället, lokalbefolkningen, verksamheterna och dess personal. Detta är något som belyses i tidigare forskning, att destinationer kan samla kraft under lågsäsongen och återhämta sig (Pham et al., 2018, s. 446; Baum & Hagen, 1999, s. 301). Nedanstående citat exemplifierar:

“All utveckling måste ju ske inför högsäsongen. Det finns varken tid eller manskap till att stänga ner verksamheten under en veckas tid [...] för att optimera, för att förnya, utan då gäller det att ha öppet så mycket man har kapacitet till och tjänar pengar på det. Därmed blir all utveckling och förnyelse på något sätt en chansning under lågsäsongen eller inför högsäsongen, där man förlitar sig på sin egen erfarenhet [...]” (Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

Det som påvisas i ovan citat är alltså att den paus som skapas under lågbeläggningsperioden, där det finns tid för optimering och utveckling, inte anses förmånlig. Detta eftersom den kan innebära en chansning och det inte finns några att testa sina investeringar på, hur de uppfattas av besökare. Connell et al. (2015, s. 286) samt Pham et al. (2018, s. 446) menar att lågsäsongen är gynnsam för verksamheter som vill ha en paus. Samtidigt går det att resonera om att detta inte är något verksamheterna på destinationen har någon som helst kontroll över. Det andrum som skapas är inte på deras villkor - utan något de har lärt sig att förhålla sig till och försökt utnyttja bäst de kan. Här handlar det inte om att verksamheterna “söker driftstopp” för att kunna utföra kompetensutvecklingar eller återinvesteringar (ibid.) - det vår empiri visar är att verkligheten inte

är så enkel - få söker pausen. Problemet ligger igen i att säsongerna inte är något verksamheterna kan påverka eller kontrollera. De kan försöka optimera och bredda säsongen genom vissa samarbeten och bygga uteserveringar, men samtidigt talas det om att det bara finns så mycket de kan göra - resten är utanför deras kontroll. Vad samtliga intervjupersoner uttrycker är att fördelarna med säsongsturism, om det ens finns några, fortfarande inte är att föredra i jämförelse med en längre och mer balanserad turism över flera säsonger. Snarare verkar det vara så att verksamheterna försöker förhålla sig till pausen som skapas på bästa sätt och optimera det de kan. De kan inte styra turistflödet avsevärt utan de får fokusera på hanteringen av det.

4.1.2 Förhållningssätt - att motverka problematiken

“Vi ser också en styrka att företagen hjälps åt och försöker hitta samarbeten, de pushar varandra. Det blir en reseanledning tillsammans för att besöka destinationen även under lågsäsongen. Så att man inte slås om gästerna utan man samarbetar om gästerna istället”.

(Intervju med Simrishamns kommun, 20/4-2020)

Det empiriska materialet uppmärksammar olika förhållningssätt till säsongerna - samtal förs kring hur destinationen kan försöka förlänga dem genom att utvidga sitt erbjudande, så att säsongsproblematiken minskar. Att samarbeta med andra verksamheter för att kunna sälja paketerbjudanden som kan locka gäster att besöka destinationen utanför högsäsong är ett exempel på detta (Intervju med Skillinge Hamnkrog, 6/5-2020). Detta är även synligt i dokumentanalysen (Nyrén, 2018, 16 december); man menar att det krävs något extra för att få kunderna att ta sig hela vägen till destinationen, och att sedan vilja komma tillbaka. Man vill bygga ett varumärke kring sin verksamhet som lockar turister till platsen oavsett väder och vind, och på så sätt bättre kunna överleva förändringarna i efterfrågan. Även tidigare forskning lyfter fram dessa initiativ som verktyg för att dämpa effekterna av säsongsturism (Baum & Hagen, 1999, s. 304) samt vikten av att undersöka möjligheten för en vår-och vintersäsong (Connell et al., 2015, s. 285). Organisationerna vill motivera företagare till att bedriva sin verksamhet även utanför högsäsong. De menar att det faktiskt finns en efterfrågan under andra perioder än sommaren, men att detta kräver ett utbud som svarar till det. Tidigare forskning belyser aspekten att ett kollektivt ansvar för upprätthållandet av destinationen och dess turismresurser kan lyfta

destinationens anseende under lågsäsong (Connell et al., 2015, s. 296). Vi menar på att detta kanske är lättare sagt än gjort; det är en långsam process. För att organisationerna ska lyckas med att marknadsföra destinationen som en året-runt-destination krävs att där faktiskt finns ett levande samhälle som möter turisterna när de kommer, annars fallerar det. När man väl får bort stämpeln att destinationen enbart är en sommardestination får turismen ett jämnare flöde och det blir lönsamt för företagaren att hålla öppet. Men för att lyckas med detta krävs ansträngning från näringsens sida - att stå ut med att ha det kämpigt tills man har kommit över den där tröskeln, det vill säga tills man har lyckats ändra turisternas uppfattningar kring Österlen. Aktörerna som arbetar med utvecklandet av destinationen menar att denna förändring misslyckas så fort besökare kommer dit utanför högsäsongen och möts av en stillsam destination som har bommat igen. Det är inte tillräckligt att det finns en restaurang som är öppen varje dag, man vill kunna erbjuda turisterna valmöjligheter för att de ska få uppleva det bästa av destinationen och vilja återvända - som Fredrik från Tourism in Skåne uttrycker det *“en karusell gör inte ett tivoli”* (intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020). Detta är en aspekt av säsongsturism som tidigare forskning belyser, Martín Martín et al. (2020, s. 50) menar att företagets nedstängning under lågsäsong kan leda till att det skapas en negativ bild av destinationen. Marie på Ystads kommun illustrerar problemet i nedanstående citat;

“[...] Då finns det inte så många öppna ställen att rekommendera. Och det är synd, för då blir ju utbudet inte så attraktivt. Det är ju som när man kommer till mataffären i brödhyllan och det bara finns skogaholmslimpa. Alltså när man har ätit det i varenda dag så blir man trött, då vill man välja ett annat slags bröd. Det är precis samma sak, det är variationen och utbudet som är det viktigaste.” (Intervju med Ystads Kommun, 5/5-2020).

Det som framkommit genom insamlingen av empiri är en vilja att förändra hur det samtalas om säsonger; hög- respektive lågsäsonger anses vara laddade med vissa förväntningar. Samtliga intervjuade aktörer inom organisationerna resonerar på ett liknande sätt; ett försök att förändra samtalen om säsonger, vilket nedanstående citat exemplifierar:

“För ett antal år sedan bestämde vi oss för lite så att internt vi som jobbar kommunvis att sluta prata om säsonger, framförallt slutar vi att prata om hög och lågsäsong. Det är de orden vi inte får säga, f-word liksom. Då är det bättre att prata om istället för sommarsäsongen, så pratar vi om sommaren, hösten, våren och vintern. Vi pratar inte lågsäsong för då, det blir lite så man trycker ner sig själv. Men det är klart att det finns en säsong.” (Intervju med Ystads Kommun, 5/5-2020)

Citatet visar på att intervjupersonerna vill förändra hur människor samtalar om, uttrycker och uppfattar säsongerna på destinationen. Detta kan ses som ett övergripande tillvägagångssätt för att hantera säsongsturismen, ett sätt på vilket vissa aktörer förhåller sig till den. Lågsäsong ämnas bytas ut mot exempelvis mellansäsong, och helst pratar man inte om säsonger alls. Detta för att lågsäsong skapar negativa associationer och att talet om säsonger formar verkligheten; exempelvis kan det tänkas påverka verksamheterna till att bli mindre benägna och motiverade att hålla öppet, utöver högsäsongen.

En vilja att bredda säsongen handlar om att få fler människor medvetna om att destinationen kan utforskas och besökas under resterande period av året också; få resenärer medvetna om de verksamheter som har öppet året runt och lyfta fram de positiva aspekterna som kommer med perioder där det inte är lika mycket folk - lugnet och naturupplevelser. Intervjumaterialet tyder på att verksamheter inom branschen och destinationen pratar om en önskan att bredda säsongen för att skapa en bättre balans och stabilare inkomst, en kontinuitet. Vidare framkommer i det empiriska materialet tankar om hur organisationerna kan arbeta praktiskt med att bredda säsongen. Man vill förändra tankesättet kring destinationen som en sommardestination men verkar fortfarande vara i ett tidigt stadiet då det blir tydligt genom dokumentanalyser att bilderna som lyfts fram främst kan tolkas som “somriga”. Aktörer inom turistnäringen behöver förhålla sig till det här och därmed är det av betydelse att de belyser och förstärker bilder av destinationen som kan attrahera fler och rätt sorts turister. Betydelsen av resonemanget kan förstås genom vad tidigare forskning har belyst, att säsongerna kan definieras genom utbudet, marknadsföringen och bilderna som visas upp under särskilda perioder (Martín Martín et al., 2020, s. 49). Fredrik på Tourism in Skåne uttrycker medvetenhet kring just denna problematik, i följande citat:

“Ska vi alltid visa upp Stenshuvud eller Söderåsen eller något annat ställe i skir grönska och solsken så är det den bilden man får, och det är då man besöker de platserna man ska besöka. Så det handlar också om att vi kanske inte ska ha Ales Stenar i solsken juli månad på alla våra bilder, vi kanske ska visa upp något annat.” (Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020).

4.2 Säsongsturism och hållbar utveckling - går det?

Vår empiri skildrar samtal om säsongsproblematik gällande samhället; att besökare medför att “destinationen lever upp” - att verksamheter har öppet men under begränsade perioder - även skapar ett tryck på samhället under vissa perioder. Det resoneras om att det ibland kommer för mycket turister på en och samma gång, vilket skapar belastningar på samhället. Detta går i linje med vad tidigare forskning har uttryckt, att säsongsturismens aspekt där besökare koncentreras under särskilda period på ett begränsat område kan belasta samhällets byggstenar såsom dess infrastruktur, tjänster, trafik och anläggningar (Barrera-Fernández et al., 2019). Att turismen kan skapa påfrestningar på lokalsamhället är en faktor som följaktligen bör tas i beaktning. Det vår empiri visar är att många av turismaktörerna känner att den uppdelade säsongen, där det varierar i intensitet och antal besökare, på olika vis påfrestar det lokala samhället, som inte är byggt för dessa toppar och dalar. Med hjälp av Martín Martín et al. (2020, s. 54) beskrivning av begreppet *carrying-capacity* förstår vi det som att belastningar kan uppkomma av olika anledningar, men att det grundar sig i att det finns ett maximalt antal besökare en destination kan hantera på en och samma gång. Det handlar om förmågan att förvalta besökarna och dess effekter på ett sätt som inte skadar destinationens ekonomiska, sociala eller ekologiska förhållanden (ibid.). Marie från Ystads kommun för resonemang som kopplas till detta, och menar att trängseln som kan uppkomma vid turistattraktioner och verksamheter under sommarmånaderna kan leda till att näringsidkarna inte kan tillgodose alla besökare då de kommer på samma gång, och på så sätt mista dem och därmed de intäkter de för med sig (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020). Nedanstående citat exemplifierar ytterligare några av dessa påfrestningar.

“Det handlar ju också om att det belastar det offentliga systemet rätt så rejält. Framförallt i Sverige har man ju rätt till sjukvård, hemsjukvård, hemtjänst och allt annat, på semesterorten

och semesterortskommunen ska tillgodose den. [...] Samtidigt som det systemet är riggat då för lokalbefolkningen, vilket då stressar under sommarsäsongen. [...] Alltifrån vattenförsörjning till sjukvård till lokaltrafik och alltså det mesta. Systemet är inte riggat för de här topparna”

(Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020).

Vi menar vidare att begreppet carrying-capacity (Martín Martín et al., 2020, s. 54) även kan förstås åt motsatt håll. När turismen befinner sig långt under den belastningsförmåga en destination innefattar, det vill säga under lågsäsong, kan det också ses som problematiskt. Tidigare forskning menar att de variationer i efterfrågan som säsongsturismen innebär får allvarliga konsekvenser på samhället och dess ekonomiska utveckling (Martín Martín et al., 2020, s. 46). Alltså kan samhället sägas vara “belastat” även när antalet besökare är lägre än den kapacitet samhället inrymmer. Detta eftersom att det medför en lönsamhetsförlust samt infrastruktur och resurser som “går på tomgång” (Martín Martín et al., 2014, s. 125), vilket i sin tur leder till brist på arbetstillfällen - något som då motverkar de effekter av turismutveckling som Guaita Martínez et al. (2019, s. 165-166) menar stärker den sociala och ekonomiska hållbarheten på en destination.

Tidigare forskning belyser konsekvenserna ett samhälle kan utsättas för genom att anpassa sig för mycket till turismen, där destinationerna är designade för turisterna, inte lokalbefolkningen (Russo Krauss, 2019, s. 1525). Detta kan sägas vara synligt i de fall det empiriska materialet påvisar att verksamheterna inte går runt utan turisterna - lokalbefolkningen är inte tillräcklig, utan verksamheterna är skapade för turisterna. Vår empiri påvisar däremot också att det finns en risk att anpassa sig för lite för turismen, och att detta kan belasta samhället istället; återkommande i det empiriska materialet var diskussionen gällande bristande kollektivtrafik som ansågs missgynna turismen eller anpassas utefter säsonger. Detta skapar belastningar då det begränsar framkomligheten för besökare, och kan leda till att besök uteblir. Simrishamns kommun resonerar kring hur man vill arbeta för att hindra skapandet av belastningar, åt något håll:

“Vi vill ju öka gästnätterna till destinationen men vi vill göra det på ett hållbart sätt, och hur gör vi då det? Vi jobbar ju inte med de stora grupperna till exempel på 50 till 200 personer utan smågrupper [...] För tittar man också på företagen på vår destination kan de inte leverera så många hotellbäddar till exempel. Man vill tänka hållbart hela vägen.” (Intervju med Simrishamns kommun, 20/4-2020)

Citatet uttrycker att aktörerna vill locka fler turister under perioderna utanför högsäsong för att få en jämnare fördelning av flödet; detta eftersom att verksamheterna inte går runt utan turisterna. Samtidigt resoneras det att de inte vill ta dit alltför stora grupper av besökare, eftersom att det då riskerar att överskrida destinationens carrying-capacity. Det strävas alltså efter en balans som skapar en hållbarhet hos destinationen.

Det som uppkommer i empirin gällande hållbar utveckling, och hur man på bästa sätt ska förhålla sig till de belastningar som turismen medför, är en helhetssyn. Det resoneras av Fredrik från Tourism in Skåne att det krävs *“ett turistiskt perspektiv i samhällsplaneringen i stort”* för att kunna optimera de positiva effekterna turismen medför, samtidigt som man minimerar de belastningar och påfrestningar turismen ger upphov till. Detta går i linje med vad tidigare forskning belyser, att det behövs samordning på samhälls- och statlig nivå och att samtliga aktörer, privata som offentliga, arbetar tillsammans (Baum & Hagen, 1999, s. 311). Empirin skildrar att detta är av betydelse, och något som destinationen i fråga i praktiken har börjat arbeta med, genom exempelvis destinationsutvecklingsprocessen som organisationerna. Vikten av samarbete och samverkan skildras även i dokumentanalyserna (Destination Sydöstra Skåne, 2016; Destination Österlen AB, u.å).

“[...] Vi vill ha upp medvetenheten för företagen. Företagen skulle lyfta sig, produktutveckla och då utvecklas hela destinationen. Vi vill jobba med infrastrukturen, vi vill hitta samarbeten [...] [...] Att öppna ögonen på näringen och att få politiken i kommunerna medvetna om att besöksnäringen är den viktigaste näringsgrenen i Sverige. [...]” (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020)

4.2.1 Utmaningar för att skapa social hållbarhet

“Känslor har svallat. Stresseksem har brutit ut. Krögarparet Matti och Iwona Holgersson startade Österlens första vegetariska kafé. De lever fortfarande sin dröm, men lärde sig att andas längs vägen. [...] Att stå stilla går inte, men numera finns det gränser för hur fort de kan tänka sig att springa.” (Nyrén, 2018, 16 december)

Det empiriska materialet skildrar att liknande samtal förs från turismens aktörer gällande turismens och säsongproblematikens inverkan på sociala hållbarhet. Den obalans som uppkommer till följd av säsonger sägs skapa problem gällande stress, press samt personalfrågor. Det vår empiri skildrar korresponderar till stor del med vad tidigare forskning belyser; arbetsinstabilitet är en direkt påverkan till följd av säsongsturism, vilket sägs påverka den sociala och ekonomiska hållbarheten för en destination (Cisneros-Martínez et al., 2018). Samtidigt sägs de negativa effekterna vägas upp av de positiva, och återkommande resoneras det kring vikten av att lära sig hantera säsongsdynamiken. Katunian (2019, s. 405-406) menar att turismsektorn är mycket föränderlig och känslig till förändringar i efterfrågan, generellt anses den som en dynamisk sektor. Det empiriska materialet skildrar att detta påverkar verksamheter inom besöksnäringen speciellt då det krävs avvägningar kring när det är rätt att utöka och investera, hur stor personalpool man bör anställa och dylikt, att hantera denna dynamik kan vara komplicerat. En av de intervjuade verksamheterna resoneras däremot hur de förhåller sig till denna säsongsdynamik, att säsongerna nästan gör det lättare att planera personalfrågor och inköp samt hantera intensiteten och stressen, för att de är medvetna om den från början. Följande resonemang förs:

“En fördel är att det nog ser ungefär likadant ut; det börjar en viss period och slutar en viss period, och då vet du att såhär mycket kommer du att ha. Då är det full rulle. Det är inte lönt att hålla tillbaka med någonting. [...] Såhär mycket personal ska det vara på, och såhär mycket ska beställas hem. Det är mycket lättare att planera när du vet att du kommer ha jättemycket att göra.” (Intervju med Skillinge Hamnkrog, 6/5-2020)

Citatet skildrar ett förhållningssätt till problematiken som kan tyda på att verksamheten lärt sig att anpassa sig till säsongsdynamiken, eller helt enkelt varit tvungna att göra det. Resonemangen som vidare förs i det empiriska materialet stärker dock antagandet om att utmaningar kring utvecklingen av social hållbarhet handlar till stor del om personal:

“Den största utmaningen är personal. Man måste optimera verksamheten och då vill man ha så lite personal som möjligt, men den personalen måste kunna så pass mycket som möjligt. Och den personalen måste vara villig att spendera tre väldigt livliga månader på en främmande ort, för att sedan lämna och återgå till sitt normala liv. Det är inte många som vill släppa en heltidsanställning i en storstad för att komma till eventuellt soliga Österlen under 3 månaders tid. [...]” (Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

Intervjumaterialet påvisar alltså att de samtal som förs kring social hållbarhet ofta kopplas samman med utmaningar angående att attrahera och få återkommande personal; de stora skillnaderna i arbetsmöjligheter resonerar medföra problem för utvecklingen av verksamheterna. Att utveckla verksamheterna för att skapa värde för besökarna handlar därmed i många avseenden om återkommande personal, vilket empirin resonerar vara en utmaning till följd av säsongsturism. Detta resonemang för även tidigare forskning, där instabiliteten i sysselsättning till följd av säsongsturism sägs motarbeta verksamheters motivation för investering och utveckling av personal (Cisneros-Martínez et al., 2018, s. 86; Martin Martin et al., 2014, s. 126). Resonemangen i empirin handlar till stor del om att man vill ha återkommande personal för att det ökar kvaliteten i servicenivå och skapar ett lugn för de som driver verksamheterna, men det samtals om stora utmaningar gällande detta. Den sociala hållbarheten sägs redan utmanas i branschen genom dåliga anställningsavtal, hög personalrotation, bristfälliga investeringar i personalutveckling samt dåliga arbetsförhållanden (Katunian, 2019, s. 406); en näring som till stor del skapar värde genom dess mänskliga resurser utmålats samtidigt som bristande i dess sociala hållbarhet. Empirin påvisar detta och visar också på att dessa utmaningar stärks till följd av säsongsturism. Inte på grund av brist från verksamheternas engagemang eller motivation; tvärtom vill de utveckla sin personal och erbjuda dem längre kontrakt - men underlaget finns inte där. Det som framkommer i det empiriska materialet är en önskan och en strävan att övervinna

detta dilemma. Resonemanget som förs är alltså att säsongsturism spär på utmaningarna som besöksnäringen redan brottas med angående social hållbarhet.

Vidare resoneras det att den kunskap som personalen får och utvecklar på plats förloras om de väljer att arbeta på en annan plats, till följd av att de inte kan erbjudas heltidsanställning. Detta kan påverka verksamhetens, och kanske till och med samhällets utveckling, då intellektuellt- samt humankapital inte stannar inom destinationen. Tidigare forskning argumenterar ofta för vikten av att turistintäkterna stannar inom destinationen för att gynna den regionala ekonomin och utvecklingen (Kauppila et al., 2009, s. 426) - det är alltså det monetära kapitalet som lyfts fram angående hållbar utveckling. I vårt empiriska material finner vi dock diskussioner kring att det humana och intellektuella kapitalet som personalen besitter kan vara av lika stor betydelse för destinationens tillväxt och utveckling. Detta stöds av tidigare forskning (Katunian, 2019, s. 408), som menar att ett utvecklande av de befintliga kompetenserna hos personal kan hjälpa en verksamhet behålla sina konkurrensfördelar och därigenom även stabilisera samhället ekonomiskt och socialt. Nedanstående resonemang exemplifierar:

“[...] Men sen finns det ju inte någon möjlighet för de här medarbetarna att få ett fast jobb, en kontinuitet, och då drar man sig någon annanstans. Och då har ju de här anläggningarna som då har lärt upp under två somrar och verkligen hittat de här flowet, ja men då förlorar man den här kunskapen [...] Och man har lagt sin själ i att utbilda, och sen så måste man börja om igen, och börja om igen. Det blir väldigt tröttsamt.” (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020)

Ett förhållningssätt som kan vara aktuellt för verksamheter spekulerar Ystads kommun kring, som påvisar en strategi som innebär att verksamheterna utnyttjar de befintliga resurserna på ett optimalt sätt - att dela personalen i en resurspool (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020). Detta framförs också vara ett tillvägagångssätt för att hantera vissa av effekterna av säsongsturism generellt (Baum & Hagen, 1999, s. 311), men empirin påvisar att det också kan appliceras på verksamhetsnivå.

“Samtidigt ur ett säsongsperspektiv handlar det också om ‘vilka anställer jag under säsongen’.

Man kan plocka in arbetskraften utifrån, då bidrar jag ju definitivt inte till den sociala hållbarheten eller ekonomiska för Skåne eller för Österlen eller för Vik, beror på hur långt vi drar det. Det handlar ju egentligen på företagsnivå om att uppmuntra till att anställa lokalbefolkning, att på olika sätt återinvestera i lokalsamhället. Och det gäller både den sociala och ekonomiska hållbarheten” (Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020)

Citatet ovan skildrar en mer holistisk syn angående personal och säsongsturism, och resonerar att det är gynnsamt för ett samhälle att anställa lokalt, i den mån det går, och på detta sätt förbättras den sociala och ekonomiska hållbarheten. Att turism kan innebära nya anställningsmöjligheter, vilket sägs vara en av de mest betydelsefulla positiva effekterna, är något Barrera-Fernández et al. (2019, s. 95) argumenterar för. Vår empiri skildrar dock att problemet kvarstår genom att de nya anställningsmöjligheterna och arbetstillfällena kan vara väldigt säsongsbaserade och därmed sker under begränsade perioder.

En annan faktor av social hållbarhet som uppkommer regelbundet i det empiriska materialet är känslor och humör. Press, stress, högt tryck, ork, intensitet, slit samt stora kontraster; dessa är ord som återkommande lyfts fram i diskussionen kring säsongsproblematik och social hållbarhet. Under insamlingen av empirin av dokumentanalyser fann vi att det ofta, speciellt i nyhetsartiklar, lyftes fram hur slitigt det kunde vara att bedriva verksamheter på destinationen, främst till följd av de stora kontrasterna av turistflöden under årets gång (Nyrén, 2018, 15 december; 16 december; Börtz, 2018, 21 februari). Följande citat exemplifierar detta:

“Vilken typisk fälla vill du varna för?

– Slit inte ut dig på sommaren. Kontrasterna är stora mellan sommar och vinter och vill du känna att det är kul att driva verksamhet även i september och oktober kan det vara värt att hålla stängt någon eller några dagar i veckan, även under högsommaren”. (Nyrén, 2018, 15 december)

Högsäsongens toppar kan medföra stora besöksflöden, vilken kan leda till stress och press för verksamheten och dess personal (Connell et al., 2015, s. 286). Dessa argument är något vi också

funnit i vår empiri, att topparna gör att det kan kännas alltför stressigt och att man inte hinner leverera den eftersträlvade servicekvaliteten, samtidigt som dalarna medför problematik med att behålla eller få återkommande personal. Det empiriska materialet tyder på att verksamheter inom besöksnäringen påverkas av liknande faktorer, såsom intensitet, stress samt stora arbetsbördor. Katunian (2019, s. 407) menar på att kopplingarna mellan social hållbarhet och personalfrågor är komplexa, av varierande art och i många fall underutvecklade. Faktorer såsom obalans i privat- och arbetsliv samt arbetsförhållanden såsom stress och överbelastning är utmaningar för skapandet av social hållbarhet (ibid.). Vårt empiriska material skildrar resonemang kring att dessa faktorer riskeras att förstärkas i vissa perioder, till följd av säsongturismen.

Det samtliga empiri skildrar är att sättet man hanterar obalansen i besöksflöden är av stor betydelse. Det resoneras om att detta är något man kan, och måste, lära sig - annars orkar man inte. Vidare diskuteras det av turismens aktörer vikten av planering, kännedom och insikt. Är man medveten om pressen, stressen och arbetsbördan inför högsäsongen och har gjort en grundlig affärsplan argumenteras det för att det är lättare att förhålla sig till säsongproblematiken och alla dess effekter. Att säsongsturism belastar verksamheter och dess personal är inte något nytt, utan återkommer ofta i forskning om säsongsturism och hållbarhetsfrågor. Stressiga arbetsförhållanden, konflikter och osäkerhet är något Connell et al. (2015, s. 286) uppmärksammar och Martín Martín et al. (2020, s. 50) menar att säsongsturism och dess effekter på efterfrågan och utbud äventyrar en hållbar utveckling gällande samhället och arbetsmarknaden. Relationen mellan säsongsturism och social hållbarhet resoneras vara mycket komplex, och just för besöksnäringen, med dess många olika aktörer, kommer utmaningarna och effekterna till uttryck på olika sätt. Diskussionerna som förs kring social hållbarhet påvisar att begreppet uppfattas på olika sätt och tolkas annorlunda beroende på vem man frågar; det sägs vara en tolkningsfråga. För vissa är personalfrågan mest betydelsefull, för andra handlar det om att inte "gå in i väggen". Oscar från En Gaffel kort resonerar kring detta på ett intressant sätt:

"Just försiktigheten med ordet hållbarhet. Det som är hållbarhet för mig är inte hållbart för dig, oftast." (Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

4.2.2 Säsongsproblematikens effekter på ekonomisk hållbarhet

“Allt [...] hör ihop, och den ekonomiska hållbarheten är ju grundförutsättningarna för de andra två. Det spelar ju ingen roll om du har världens hållbaraste företag och affärsidé i övrigt om du inte genererar pengar, för då finns du inte kvar om ett halvår.” (Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020).

“[...] Vår verksamhet är hållbar tack vare de ekonomiska förutsättningarna som kommer under sommaren, det är en faktor, men det är helt beroende på vem man riktar hållbarheten mot.”
(Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

Dessa två inledande citat skildrar de övergripande samtal och resonemang som förs angående den ekonomiska aspekten av hållbarhet och dess relation till säsongsturism. Under våra intervjuer framkommer det att samtliga aktörer anser det utmanande att balansera den ekonomiska hållbarheten och kunna investera för framtiden; den uppdelade säsongen med toppar och dalar medför en avsaknad av kontinuitet för verksamheterna. Detta både i arbetsbörda och intäkter. Två av de vanligast återkommande aspekterna det diskuteras kring är att verksamheterna måste tjäna in tillräckligt med kapital under en begränsad period samt att det de har tjänat in måste hushållas med under längre perioder. De intervjuade verksamheterna uppmärksammar återkommande under samtalets gång att de är beroende av vad de tjänar in under sommaren.

“ [...] Man optimerar verksamheten [...] under högsäsong och minimerar den under lågsäsong. Håller ner alla kostnader så mycket som möjligt, försöker hitta någon form av balans i beräkningen för de investeringar man kan göra.” (Intervju med En gaffel kort, 22/4-2020)

Resonemanget som uppstår handlar alltså om att verksamheterna är till stor del beroende av besökarna som ankommer och att de inte går runt rent ekonomiskt på enbart lokalbefolkningen. Detta är inte något unikt, utan det är uppenbart att många säsongsorter har liknande problem. Samtalen som förs går i linje med vad tidigare forskning belyser; att stora kontraster mellan hög- och lågsäsonger påverkar de verksamheter som är beroende av turismen (Guaita Martínez et al.,

2019, s. 166). Att det inte finns någon kontinuitet av intäkter påverkar en destination som förlitar sig mycket på turismen då den motverkar en ekonomisk hållbar utveckling (ibid.). Resonemanget antyder att säsongsturismens påverkan på verksamheternas ekonomi, och specifikt diskontinuitet av intäkter, också påverkar samhället i stort. De som är anställda i besöksnäringen består till stor del av lokalbefolkning. Om verksamheterna till följd av säsongsturism kämpar för att gå runt ekonomiskt och inte kan återinvestera i samhället, kan de anställda exponeras för arbetsinstabilitet och arbetslöshet. Detta motverkar då vad Kauppila et al. (2009, s. 426) definierar som ekonomisk hållbarhet; en effektiv användning av resurser där de även bevaras för kommande generationer och där intäkterna genererade av turismen bör stanna inom destinationen för att lokalbefolkningen ska gynnas av turismen (ibid.).

“Väldigt många av de företag som har extremt högt säsongberoende har ju en rätt låg ekonomisk hållbarhet i och med att det är lite ‘ur hand i mun direkt’ - man kan inte stoppa undan. För man får alla sina intäkter under sommarmånaderna och sedan lägger man det på resten av året. Vilket kan göra det svårt att återinvestera, det är svårt att få ett bra täckningsbidrag om du är så pass beroende av just nu ska det levereras. Om det inte händer kan du inte ta igen det senare”. (Intervju med Tourism in Skåne, 8/5-2020)

Specifika utmaningar som kommer från obalansen av intäkter sägs vara att det blir svårare med långsiktiga planeringar och investeringar för framtiden, vilket ovan citat påvisar. Diskussionen som förs handlar om att det är utmanande att upprätthålla ett bra täckningsbidrag om verksamheten är mycket beroende av en särskild periods intäkter samt att verksamheter måste hushålla med vad de har. Om dessa inte uppfylls - om de inte får in tillräckligt med intäkter som de hade räknat med och planerat för, riskeras den ekonomiska utvecklingen och verksamhetens framtid. Enligt Martín Martín et al. (2020, s. 46; 2014, s. 125) motverkar säsongsturism ekonomisk kontinuitet för verksamheter, vidare kan instabiliteten medföra potentiellt förlust av lönsamhet. Resonemanget lyder därmed att de investeringar verksamheter kan göra, vilka renoveringar som kan utföras samt hur mycket de kan återinvestera i samhället är i direkt förbindelse med högsäsongens intäkter.

Säsongsturism är alltså en riskfaktor, men det som även framkommer i empirin är diskussioner kring vissa verksamheters okunskap kring affärsverksamhet och ekonomiska aspekter, eller rent utav en ovillighet att ta betalt - en specifik utmaning Simrishamns kommun uppmärksammar *“hur man ska våga ta betalt för sin produkt, för det tror jag också är en av de största utmaningarna.”* (Intervju med Simrishamns kommun, 20/4-2020).

“Men för väldigt många företag är det tyvärr så att man har inte gjort sin hemläxa, man har inte gjort sina tillväxtplaner och utvecklingsplaner. [...] Och då funkar det inte. Så här finns det en stor skillnad på företagen, hur duktiga man är. Och det här hänger ihop med det som vi började prata om med livsstilsföretag. [...] Så vi måste få besöksnäringföretagen att förstå att de är riktiga företagare. Det är liksom ingenting man gör med vänstra armen.” (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020)

Generellt resoneras det om att verksamheter som drivs som “livsstilsföretag”, vilket anses ett vanligt fenomen vid säsongsturism, kan få det svårare att uppnå ekonomisk hållbarhet. Detta då de inte vet hur man bedriver en affärsverksamhet och känner att de inte vet hur de ska ta betalt, eller vad de kan ta betalt för. Det anses problematiskt då verksamheterna “skjuter sig själva i foten”, de skapar inte de förutsättningar de behöver för att klara sig igenom lågsäsonger och dess effekter. Som Marie från Ystads kommun belyser: *“Kan man hålla ut på den andra delen så finns det också väldigt mycket pengar att tjäna.”* (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020). Det resoneras därför vara av stor betydelse att verksamheterna utvecklar verksamhetsplaner, gör sina produktkalkyler och vågar ta betalt - just för att de ekonomiska förutsättningarna är så pass bra under högsäsongen så blir det allt viktigare att verksamheterna faktiskt är kunniga och kan optimera sin verksamhet när det gäller som mest. Detta resonemang belyser det som Martín Martín et al. (2020 s. 50) säger om säsongsturism och dess medföljande effekter på den ekonomiska hållbarheten; verksamheter måste i många fall optimera sina intäkter under en begränsad period, för att klara sig ekonomiskt resterande perioder. Vidare skildrar det empiriska materialet att detta är något organisationerna jobbar aktivt med, bland annat genom destinationsutvecklingsprocessen som organisationerna nämner. En del i processen är att utveckla och coacha verksamheterna inom destinationen gällande ekonomisk hållbarhet och hur

man kan nå den. Detta resonemang antyder att en strategi för att förbättra den ekonomiska hållbarheten argumenteras vara upplärning till de verksamheter som vill, eller behöver det. Att våga ta betalt och att göra sina affärsplaner anses vara av stor betydelse för att verksamheterna ska göra det de kan, kontrollera över det som går att kontrollera, för att sedan maximera när det behövs som mest. Genom Baum och Hagen (1999, s. 311) förstår vi det som att samordning och ansvar på en samhällelig nivå är av betydelse för att överkomma vissa av säsongturismens konsekvenser, det gäller för samtliga berörda aktörer på en destination att ta ansvar, vilket förstärker resonemanget.

En annan tankegång som framkommer för att bemästra de ekonomiska konsekvenserna av säsongsturism är att bredda säsongen. Igen framkommer en önskan om en längre säsong, för att skapa en bättre balans av ekonomiska inflöden. Nedanstående citat uppmärksammar denna önskan:

“Det sätter ju press på småföretagare hur man ska bedriva sina verksamheter på ett bra sätt, omsättningen kommer in under de här månaderna och sen är det i princip plus minus noll om du har tur på resten. [...] Det är det man verkligen jobbar för. Och vi vill ju ha öppet varje dag kanske alla dagar om året, men det finns ju inte människor på det sättet. Det finns inte underlag för det.” (Intervju med Skillinge Hamnkrog, 6/5-2020)

Det resoneras om att verksamheterna vill hålla öppet under längre perioder - men att det inte finns underlag för det, och då väljer man att stänga ner alternativt begränsa sina öppettider till följd av detta. Diskussioner angående utvecklingen av säsongen, hur turismens aktörer på bästa sätt kan förlänga den, handlar till stor del om hur destinationen och dess aktörer och verksamheter kan utnyttja de förutsättningar de har för att skapa nya möjligheter och resealternativ. Detta går i linje med vad Connell et al. (2015, s. 295) menar, att säsonger och dess effekter är individuella för varje destination och därför går det inte att upprätta nationella strategier. Det resonemang vi för är att varje destination har sina styrkor, svagheter, möjligheter, utmaningar samt aktörer, och därför är det fördelaktigt att destinationen arbetar på sitt egna, anpassade sätt för att hantera säsongsturism. Relationen mellan hållbar ekonomisk utveckling

och säsongsturism sägs alltså vara komplicerad. Det är en komplex och invecklad relation där de ekonomiska förutsättningarna är beroende av säsongsturismen, det diskuteras till och med om att vissa verksamheter är *för* beroende av turismen. Denna problematik är något som aktörerna inom destinationen måste förhålla sig till, eller riskera att läggas ned. Turisterna och det de spenderar när de är på plats sägs vara av största betydelse, och därför anses det vara av stor vikt att få dem att spendera så mycket som möjligt på de lokala verksamheterna. Nedanstående citat skildrar detta:

“ [...] mitt uppdrag är att locka så många som möjligt att komma hit. När de väl är här så ska de spendera mer pengar än vad de hade tänkt sig från början. De ska stanna lite längre än vad de hade tänkt. [...] när man åker härifrån så ska man rekommendera vår destination [...] och naturligtvis helst komma tillbaka. [...] det handlar om att attrahera pengar. Och turism, för hela området är väldigt förknippat med inflyttning och etablering. Skattepengar, arbetstillfällen och så.” (Intervju med Ystads kommun, 5/5-2020)

“ [...] Vi vill att fler resenärer ska få upptäcka Österlen, stanna längre, och göra fler aktiviteter under resan. Vi ska bidra till att Österlen och besöksnäringens företag växer långsiktigt”.
(Destination Österlen AB, u.å)

Det empiriska materialet skildrar en verklighet där turismen sägs ha en betydande roll för den ekonomiska hållbarheten. Enligt Barrera-Fernández et al. (2019, s. 95) kan turismen ibland vara den enda, alternativt främsta källan till lokal ekonomisk utveckling för en destination. Vårt resonemang visar att detta kan sägas överensstämma väl när en destination har en stark säsongsturism och är mycket beroende av turismen som ekonomisk källa, vilket dokumentanalys (Mårtensson, 2020, 17 mars) påvisar. Att turismen medför positiva effekter för en destination genom tillförandet av intäkter, att besökarna spenderar pengar på de lokala verksamheterna, är allmänt känt (Mínguez et al., 2019; Kim et al., 2020; Russo Krauss, 2019). Resonemanget blir därmed att det är viktigt att göra det man kan med de förutsättningar man har; samtidigt som man undersöker vad som kan åtgärdas, utvecklas och förbättras för att på så sätt få ett mer balanserat flöde av intäkter - vilket gynnar samhället och dess verksamheter. Detta för att på ett optimalt sätt kunna hantera de positiva ekonomiska effekterna turismen kan medföra.

5. Diskussion

I detta avslutande kapitel kommer det analyserade resultatet att diskuteras för att presentera studiens slutsatser. En diskussion förs som knyter an till studiens inledning för att besvara frågeställningarna. Avslutningsvis argumenterar vi för studiens kunskapsbidrag och relevans, vi vidgar resonemanget för att se på slutsatserna i ett större perspektiv och med denna utgångspunkt introduceras förslag till framtida forskning inom fältet.

5.1 Presentation av slutsatser

Vårt syfte med studien var att skapa en ökad förståelse för hur turismens aktörer upplever och resonerar kring säsongsturism, dess sociala och ekonomiska hållbarhet samt relationen mellan dem. Vi valde att utföra studien baserad på sommardestinationen Österlen med dess turismaktörer och anser oss uppnått studiens syfte genom att besvara våra frågeställningar. Nedan presenteras var för sig slutsatserna kopplade till frågeställningarna, för att sedan mynna ut i en diskussion gällande deras relation till varandra.

Initialt avses den första frågeställningen besvaras: *Hur förhåller sig och resonerar turismens aktörer kring säsongsturism?*

I vår studie har vi undersökt hur turismens aktörer resonerar kring säsongsturism. Att säsongsturism är ett komplicerat ämne är tydligt, både tidigare forskning och vår empiri påvisar detta, där de negativa effekterna av säsongsturism behöver balanseras mot de fördelar turismen kan medföra. Att turism i sig inte är något negativt fastställs som givet; huvudsakligen lyfts turismens positiva effekter och dess väsentlighet upp - det är just obalansen i turistflöden som sägs vara problematisk. När verksamheterna blir för beroende av högsäsongen, när deras existens är helt beroende av vad de tjänar in under en begränsad period, och när de måste förhålla sig till aspekter de inte kan kontrollera över själva - det är då säsongsproblematiken kommer till uttryck.

Vidare är en slutsats att samhället inte är byggt för intensiteten under högbeläggningsperioden, vilket belastar samhället. Tidigare forskning har belyst riskerna med att destinationer anpassar

sig för mycket för turismens skull och på så sätt tränger undan lokalbefolkningen, vilket därmed skapar en "scen för turistkonsumtion". Vår studie skildrar däremot att det finns en risk att anpassa sig för lite gällande turismen också, och att det på detta sätt belastar ett samhälle och kan göra lokalbefolkningen missnöjd. Flertalet problematiska frågor dyker upp i det empiriska materialet: vad händer rent praktiskt när det kommer för mycket turister? Vad klarar samhällets grund och infrastruktur av? Anpassas destinationen för mycket till turismen riskerar den att förlora sin charm och särdrag - anpassar destinationen sig för lite riskeras överbelastningar i samhällets byggstenar, samtidigt som "carrying-capacity" kan bli låg, vilket inte är gynnsamt för en säsongbetonad verksamhet som får svårt att överleva. Avvägningen mellan att maximera intäkter kontra skapa belastningar är av stor vikt.

Med utgångspunkt i diskussionen ovan drar vi slutsatsen att besöksfrekvensens höga toppar och djupa dalar till följd av säsongsturismen medför många problematiska effekter. Att destinationen lever upp med allt som detta inbegriper för ett samhälle räknas till de positiva effekterna - problemet är att detta enbart sker under en begränsad period, vilket medför diverse olika problem som har redovisats i empirin. Turismens positiva och värdefulla effekter äventyras således av säsongsturismens utmärkande drag. En alltför tydlig säsongsturism är inte önskvärd, samtidigt som turismen i sig är en välkommen nödvändighet. Det framkommer alltså ett dilemma; något varje säsongdestination måste förhålla sig till.

Vidare presenteras slutsatsen angående studiens andra frågeställning: *Vilka möjligheter och utmaningar till en hållbar utveckling ser aktörerna inom säsongsturismen?*

Det som framförs som turismens ständiga dilemma - att locka fler men inte för många - kan sägas kortfattat summera det övergripande samtalet kring turism och hållbar utveckling; säsongsturism sägs utmana möjligheten till utveckling av hållbarhetens alla aspekter för en destination. Resonemanget som förs antyder att den ojämna tillströmningen av turistflöden är problematisk för både den sociala och ekonomiska hållbarheten.

Vår slutsats är att de höga topparna är livsviktiga för verksamheternas ekonomiska hållbarhet, men de kan också sägas utgöra en flaskhals - obalansen medför att för många besökare vill komma på samma gång, vilket leder till att verksamheterna inte kan tillgodose dem alla och riskerar att förlora intäkter samt att på sikt minska destinationens attraktionskraft. De djupa dalarna riskerar den långsiktiga ekonomiska och sociala hållbara utvecklingen. En önskan om en balans grundar sig i det värde turisterna kan innebära för destinationen när de fördelas på rätt sätt, snarare än flest antal turister under en begränsad period - som det ser ut nu. I denna verklighet styr säsongerna när verksamheterna kan ha öppet, vilket påverkar ekonomiska aspekter som i sin tur inverkar på personalfrågor och det personliga livet med ökad press och stress. De ekonomiska och sociala förhållandena utmanas därmed för samtliga aktörer. Det empiriska materialet uppmärksammar om och om igen vikten av att skapa en bredare säsong - vare sig det handlar om att kunna anställa personal, skapa en mer attraktiv destination med större utbud eller för att förbättra den ekonomiska hållbarheten. Detta sägs vara lösningen på många av säsongsproblematikens effekter, men är något som inte är så enkelt i praktiken. Många orter med säsongsturism definieras just av att orten har speciella kvalitéer under en begränsad del av årscykeln. Möjligheten att bredda säsongen handlar om vad man kan erbjuda, att utnyttja allt man har, och lyfta upp det - visa att man har andra fördelar, visa vilken slags destination man faktiskt kan vara.

5.2 Problematikens samband

Så hur hänger allt ihop? Vår slutsats är att denna problematik består av en komplex relation, där säsongsturismens effekter inverkar på en destinations förmåga till social och ekonomisk hållbarhet och kan motverka försök till en mer hållbar utveckling, vilket ytterligare förstärker säsongsturismens effekter; därmed går det att se problematikens samband som en kretsgång.

Slutsatsen är att utmaningen för destinationen Österlen är att skapa en balans - där turismen sprids ut för att stärka utvecklingen av den sociala och ekonomiska hållbarhet. Vidare framkommer i det empiriska materialet flera aspekter av balans och dess mångsidiga betydelse;

1) Balans mellan hög- och lågsäsong; 2) Balans mellan turismens olika aktörer: näringslivet -

kommun - region; 3) Balans mellan aktörer som är direkt involverade i turism och aktörer som påverkas indirekt - exempelvis lokalbefolkning, sjukhus samt jordbruk. Ett samhälle som lutar sig för mycket på turismens intäkter saknar balans, alternativt har svårt att uppnå balans, vilket på sikt kan riskera att urholka det som gjorde destinationen attraktiv initialt, vilket också motverkar turismen.

Det finns praktiska saker verksamheter kan göra för att bredda säsongen, exempelvis skapa evenemang eller anpassa uteserveringar, men detta räcker bara så långt. Det handlar istället om att på en högre samhällslig nivå förändra bilden av destinationen som enbart attraktiv under sommaren, för att på så sätt attrahera fler besökare under olika tider. Det går att se det som en cirkel, där det genom att motivera verksamheterna i näringen att hålla öppet året runt innebär att destinationen kan erbjuda ett större utbud, vilket i sin tur skapar en ökad efterfrågan till att besöka destinationen vid andra tillfällen än högsäsong. Detta är något som igen motiverar de verksamma och leder till att destinationen vidare frodas. Förhållningssättet är alltså att försöka balansera upp turismens goda effekter och sprida ut dem i en mer jämn fördelning över året och på olika aktörer, för att på så vis kunna undvika de negativa effekterna av säsongsturism. Det finns en så kallad pluralitet i turismen, där varje aktör har sin roll och sitt ansvar.

Syftet med denna studie var att från turismaktörernas perspektiv undersöka relationen mellan säsongsturism och hållbarhet. Genom slutsatserna som dragits i diskussionen ovan menar vi att relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling har visat sig vara komplex, och ytterligare lager av komplexitet har framkommit i det empiriska materialet. Den hållbara utvecklingen kan sägas försvåras genom obalansen som kommer till följd av säsongsturism, samtidigt som utvecklingen kan realiseras genom turismen - däri uppkommer nästa lager av komplexitet. Säsongsturism medför ytterligare komplikationer för en destination, men skapar turismen en livskvalitet för samtliga aktörer är det inte enbart negativt. För att skapa de förutsättningar som krävs för en hållbar utveckling är ett optimerande av den existerande säsongen - där turismens förmåner tas till vara på - i kombination med ett sökande efter alternativa säsonger, av allra största vikt. Hållbar utveckling och säsongsturism - det ena

utesluter alltså inte det andra. Dock krävs mycket arbete, ansvar på samhälls nivå och samarbete mellan samtliga inblandade aktörer för att överbrygga den säsongproblematik som lätt kan uppstå. Vårt bidrag till fältet öppnar upp för en djupare förståelse och ökad medvetenhet kring just denna komplexitet och säsongturismens inflytande till en mer hållbar utveckling.

5.3 Funderingar kring framtiden och vidare forskning

För att kunna dra slutsatser kring hela destinationens resonemang angående relationen mellan säsongsturism och hållbar utveckling behöver alla destinationens aktörer åhöras. Denna studie har utgått ifrån samtalet som turismens aktörer för; vidare forskning kan även belysa problematiken från lokalbefolkningens perspektiv för att skapa ytterligare ett djup i förståelsen kring säsongproblematiken. Vidare står många destinationer inför faktumet att de anses som just säsongsorter; något som kan vara svårt att förändra. För att kunna reformera detta och förlänga säsongerna krävs en förändring i vad som lyfts fram och hur det samtals om destinationen. Detta leder oss till begreppet diskurs och en destinations diskursiva laddning, vilket är något framtida forskning kan undersöka; hur diskurser kring platser har inflytande på destinationens turism och dess förmåga till hållbar utveckling.

6. Källförteckning

Skriftliga källor

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Barrera-Fernández, D., Bujalance, S. G., & Scalici, M. (2019). Touristification in historic cities: Reflections on Malaga. *Revista de Turismo Contemporáneo*, 7(1), 93–115.

<https://doi.org/10.21680/2357-8211.2019v7n1ID16169>

Baum, T., & Hagen, L. (1999). Responses to seasonality: the experiences of peripheral destinations. *International Journal of Tourism Research*, 1(5), 299–312.

[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1522-1970\(199909/10\)1:5<299::AID-JTR198>3.0.CO;2-L](https://doi.org/10.1002/(SICI)1522-1970(199909/10)1:5<299::AID-JTR198>3.0.CO;2-L)

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Cannas, R. (2012). An Overview of Tourism Seasonality: Key Concepts and Policies. *Almatourism - Journal of Tourism, Culture and Territorial Development*, 3(5), 40-58.

<https://doi.org/10.6092/issn.2036-5195/3120>

Cisneros-Martínez, J. D., McCabe, S., & Fernández-Morales, A. (2018). The contribution of social tourism to sustainable tourism: a case study of seasonally adjusted programmes in Spain. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1), 85–107. <https://doi.org/10.1080/09669582.2017.1319844>

Connell, J., Page, S. J., & Meyer, D. (2015). Visitor attractions and events: Responding to seasonality. *Tourism Management*, 46, 283–298.

<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1016/j.tourman.2014.06.013>

Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Guaita Martínez, J. M., Martín Martín, J. M., Salinas Fernández, J. A., & Mogorrón-Guerrero, H. (2019). An analysis of the stability of rural tourism as a desired condition for sustainable tourism. *Journal of Business Research*, 100, 165–174.

<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.03.033>

Hammersley, M. & Atkinson, P. (1995). *Ethnography: principles in practice*. (2. ed.) London: Routledge.

Jover, J., & Díaz-Parra, I. (2020). Who is the city for? Overtourism, lifestyle migration and social sustainability. *Tourism Geographies*, 1–24.

<https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1713878>

Katunian, A. (2019). Sustainability as a New Approach for the Human Resource Development in Tourism Sector. *Public Policy and Administration*, 18(4), 405–417

<https://doi.org/10.13165/VPA-19-18-4-03>

Kauppila, P., Saarinen, J., & Leinonen, R. (2009). Sustainable Tourism Planning and Regional Development in Peripheries: A Nordic View. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9(4), 424–435. <https://doi.org/10.1080/15022250903175274>

Kim, H. L., Kim, Y. G., & Woo, E. (2020). Examining the impacts of touristification on quality of life (QOL): the application of the bottom-up spillover theory. *The Service Industries Journal*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/02642069.2020.1722652>

Martín Martín, J. M., Jimenez Aguilera, J. D. D., & Molina Moreno, V. (2014). Impacts of Seasonality on Environmental Sustainability in the Tourism Sector Based on Destination Type: An Application to Spain's Andalusia Region. *Tourism Economics*, 20(1), 123–142.

<https://doi.org/10.5367/te.2013.0256>

Martín Martín, J. M., Salinas Fernández, J. A., Rodríguez Martín, J. A., & Ostos Rey, M. del S. (2020). Analysis of Tourism Seasonality as a Factor Limiting the Sustainable Development of Rural Areas. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 44(1), 45–75.

<https://doi.org/10.1177/1096348019876688>

Mínguez, C., Piñeira, M. J., & Fernández-Tabales, A. (2019). Social Vulnerability and Touristification of Historic Centers. *Sustainability*, 11(16), 4478.

<https://doi.org/10.3390/su11164478>

Pham, L. D. Q., Driml, S., & Walters, G. (2018). Managing seasonality in rural destinations: a case study of South Gippsland – Australia. *Tourism Recreation Research*, 43(4), 445–455.

<https://doi.org/10.1080/02508281.2018.1476204>

Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Russo Krauss, G. (2019). Capri's Touristification. A Millennial Cultural Landscape Reinvented by Luxury Tourism. *Heritage*, 2(2), 1509–1529. <https://doi.org/10.3390/heritage2020095>.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

Börtz, T. (2018, 21 februari). Krogen har gått i konkurs: ”Vi orkar inte en säsong till”. *Ystads Allehanda*. Hämtad från <https://nxt.ystadsallehanda.se/>

Destination Sydöstra Skåne. (2016). *Strategisk Plattform*. Från https://www.ystad.se/globalassets/dokument/osorterat/destination_sydostra_skane_final_low.pdf

Destination Österlen AB. (u.å). *Det här är destination Österlen*. Hämtad 10 maj, 2020, från Destination Österlen, <https://www.osterlen.se/det-har-ar-destination-osterlen/>

Förenta Nationerna. (2016). *Omställning till hållbar värld brådskar*. Hämtad 20 maj, 2020. Från Förenta Nationerna, <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-Hållbar-utveckling.pdf>

Iliste, L. (2016, 28 april). Österlens finaste smultronställen. *Svenska Dagbladet*. Från <http://www.svd.se>

Mårtensson U. (2020, 17 mars). Konstrundan på Österlen ställs in. *Ystads Allehanda*. Från <http://www.ystadsallehanda.se>

Nyrén, J. (2018, 16 december). ”Att öppna kafé i St Olof är det värsta jag har gjort”. *Sydsvenskan*. Från <https://www.sydsvenskan.se/>.

Nyrén, J. (2018, 15 december). Här är fyra krögares bästa råd – tänk på det här när du vill öppna ditt ställe på Österlen. *Sydsvenskan*. Från <https://www.sydsvenskan.se/>.

Nyrén, J., Strand, E., & El-Alawi, H. (2018, 29 mars). “Bella på Österlen” – och sju andra nya Österlenkrogar med ambitioner. *Sydsvenskan*. Från <https://www.sydsvenskan.se/>.

Sällström, M. (2017, 16 juni). Roadtrip på Österlen - här är 11 stopp på vägen. *Allt om resor - Expressen*. Från <https://www.expressen.se/allt-om-resor/>.

Tourism in Skåne (u.å.). *Tourism matters! Strategisk färdplan för Skåne mot 2030*. Malmö:

Tourism in Skåne. Från

<https://tourisminskane.com/sv/filer/tourism-matters-strategisk-fardplan-for-skane-mot-2030>

Muntliga källor

Maria Råberg, turismkoordinator Simrishamns kommun (2020-04-20)

Oscar Mårtensson, delägare En Gaffel Kort (2020-04-22)

Marie Holmström, turistchef Ystads kommun (2020-05-05)

Emilia Kaufmann Asp & Ola Nilsson, ägare Skillinge Hamnkrog (2020-05-06)

Fredrik Albihn, ansvarig konceptutveckling Tourism in Skåne (2020-05-08)

Bilaga 1: Missivbrev till intervjupersoner

Hej!

Vi är två studenter från Service Management-programmet vid Lunds universitet som nu under våren skriver vår kandidatuppsats, inriktad på turism och värdskap. Syftet med studien är att skapa en ökad förståelse för hur destinationer och verksamheter förhåller sig till och arbetar kring säsongsturism, och vad detta har för implikationer för en destinations hållbarhet.

Studien kommer att utgå från exemplet Österlen. Därför söker vi nu dig som har insikt i och kännedom kring turism eller destinationsutveckling, alternativt arbetar eller är aktiv inom verksamheter som påverkas av turism på Österlen.

Under studien kommer vi förhålla oss till de etiska principerna såsom frivillighet, konfidentialitet, integritet samt anonymitet. Ställer ni upp på intervjun har ni rätt att vara helt anonym och avbryta närhelst ni vill om det inte känns rätt att medverka längre. Intervjun beräknas ta cirka 1 timme och kommer att spelas in och transkriberas för att kunna analyseras därefter. Materialet som samlas in kommer enbart användas till denna uppsats och ni har även rätt att ta del av transkriberingen och godkänna materialet om så önskas.

Låter detta intressant och som något ni vill hjälpa oss med träffar vi er gärna, antingen digitalt eller personligen. Vid frågor eller anmälan är ni välkomna att höra av er till oss på mejl: am8617ny-s@student.lu.se eller ma5104br-s@student.lu.se.

Vi ser fram emot att höra från er!

Vänliga hälsningar,

Amanda Nylander & Maja Brynteson

Handledare: Elisabeth Högdahl, kontakt: elisabeth.hogdahl@ism.lu.se

Bilaga 2: Intervjuguide

Del 1: Inledning och etiska principer

- Presentation av oss, var vi kommer från (Lunds Universitet, Campus Helsingborg, Service Management - Tourism and Hotel Management).
- Du kommer vara anonym, materialet kommer endast att användas till denna undersökning och du har rätt att ta del av materialet i efterhand (*alltså förklara de fyra etiska principerna*).
 - *Informationskravet*: Studien är frivillig, intervjun kommer pågå i ungefär en timme och ämnen såsom säsongsturism, turismens effekter och ekonomisk och social hållbarhet kommer att beröras. Ni har rätt att vara anonyma.
 - *Samtyckeskravet*: Ni väljer själva om ni vill medverka och kan dra er ur när som. Om ni inte vill svara på någon fråga är det helt okej.
 - *Konfidentialitetskravet*: Era svar som vi samlar in kommer enbart att ses av oss två och obehöriga kommer ej kunna se dem.
 - *Nyttjandekravet*: Era svar och vårt insamlade material kommer endast att användas i denna studie för att uppfylla studiens syfte/ändamål.
- Är det okej om vi spelar in? Det förenklar i vår transkriberingsprocess och du får avbryta när som helst utan förklaring.
- Eventuellt presentera våra olika teman som kommer tas upp under intervjuens gång.

Del 2: Förklara uppsatsen och dess syfte

- Syftet med studien är att skapa en ökad förståelse för hur destinationer och verksamheter förhåller sig till och arbetar kring säsongsturism, och vad detta har för implikationer för en destinations hållbarhet.
- Vi kommer därför ta upp tre olika teman under denna intervju; säsongsturism, turismens effekter samt ekonomisk och social hållbarhet.

Del 3: Generella frågor

- Berätta kort om dig själv, vem du är, din bakgrund.
- Berätta om din roll i verksamheten.
- Berätta kort om dina erfarenheter, hur kommer det sig att du hamnade på Österlen?

Del 4: Ämnesrelaterade frågor

Ämne 1: Säsongsturism

- Berätta om ni upplever att det finns en säsongsbaserad turism, och hur den då ser ut - vilka är säsongerna och vad kännetecknar dem?
 - Hur ser det ut under låg-respektive högsäsong?
- Hur tycker du säsongsturism påverkar er?
 - På vilket sätt?
- Vilka positiva och negativa aspekter ser du med säsongsturism?
 - Anser ni att det finns en säsongsproblematik, isåfall varför?
 - Vilka speciella problem ser ni på österlen i anslutning till det här problemet?
 - Vilken är den största fördelen med säsongsturism, om det finns någon?
- Hur arbetar ni med/kring säsongsturism/?
- Vad är den största utmaningen gällande säsongsturism?

Ämne 2: Turismens effekter

- Vad tycker du att turismen medför för effekter på Österlen?
 - Hur påverkar det er verksamhet?
 - Hur tycker ni att det påverkar samhället Österlen?
- Beskriv hur du tycker att samhället förändras till följd av eller till förmån för turismen
- Berätta om fördelningen mellan lokalbefolkning och "turister" under hög-respektive lågsäsong, hur ser det ut?
 - Vilken grupp har ni mest besök ifrån/vilken grupp märks av mest frekvent?
 - Har det förändrats under senaste tiden och isåfall på vilket sätt?

- Vad händer med ett verksamheterna när det kommer ett överflöd av turister? Förändras bygden på ett synligt sätt?
- Vad har förändrats här på Österlen i takt med att turismen ökat?

Ämne 3: Social och ekonomisk hållbarhet

- Beskriv hur ni tänker kring säsongsturism i relation till social och ekonomisk hållbarhet.
 - Hur påverkar säsongsturism hållbarheten, för din verksamhet och för samhället i stort, enligt dig?
- Vad gör sommarturisterna med samhället, människorna, verksamheterna?
- Berätta om hur ni jobbar med hållbarhetsfrågor.
- Berätta om vilken betydelse hållbarhet har för er verksamhet.
- Berätta om vad säsongsturism innebär för ekonomin enligt dig?
- Hur påverkar säsongsturism social och ekonomisk hållbarhet, för din verksamhet och för samhället i stort, enligt dig?
- Kring den sociala aspekten -
 - Hur jobbar ni för att motverka att bygden “dör ut”?
 - Hur jobbar ni för att skapa en balans i er verksamhet? Med arbetstillfällen, ledighet och sånt men ändå känna att det går runt ekonomiskt?
- Vad händer med er verksamhet när alla turister lämnar?
- Vad är den största utmaningen att jobba med hållbarhet?/Vilka utmaningar finns med att jobba med hållbarhet?
- Jobbar ni med samarbeten? Alltså med andra verksamheter i samma bygd? För att kanske förlänga säsongen eller bredda den?

Del 4: Framtid

- Beskriv hur ni ser på framtiden?
- Vilka hot och möjligheter ser du?
 - Främst gällande säsongsturism och dess påverkan på social och ekonomisk hållbarhet.

- Hur tror du att er verksamhet påverkas långsiktigt av detta?
- Hur tror du att samhället påverkas av detta långsiktigt?

Del 5: Avslutande frågor

- Skulle du vilja tillägga något? Är det någon aspekt som du tänker på inom ämnet som vi inte tagit upp som du känner för att belysa?

Tack så hemskt mycket för att du har ställt upp på denna intervju!